

Kriterijai romanui vertinti

Perskaičius "Lietuvių literatūrą svetur 1945—1967"

DR. J. GRINIUS

Lietuvių literatūra sve-tur 1945—1967. Redagavo Kazys Bradūnas. Rašo: Antanas Vaičiū-lis, Kęstutis Keblys, Rimvydas Šilba-joris, Stasys Santvaras, Vladas Kul-bokas, Juozas Gintius ir Česlovas Grincevičius. Išleido "I Laisvę fon-das" lietuviškai kultūrai ugdyti 1968 m. Viršelis Vytauto O. Virkau. Lei-dinys 697 psl., kaina \$10.00, gausi-mas ir "Drauge".

Praėjusį (1968) metų pabaigą pasirodžiusi "Lietuvių literatūra svetur" yra viena įdomiausių lietuviškų knygų išėjimoje. Todėl apie šį didelį ir kruopščiai sukurta leidinį, kuriame mėgina-mi sureguliuoti bei įvertinti lie-tuvių rašytojų darbai 1945-1967 metais tremty bei išėjimoje, gali-ma kalbėti įvairiai ir ne viena-kartą. Pirmiausia aštuoni vyrai, kurie parašė bei suredagavo šią knygą, yra nusipelnę pavienių į-vertinimų, nes ne viena jų stu-dija siekia šimto puslapių. Šių darbų vertinimo: nepridera su-plakti krūvon, nes jų autoriai pa-silmtus uždavinius suprato ir at-liko nevienodai.

Šiuo tarpu norėčiau šiek tiek plačiau sustoti ties Kęstutis Keblio studija, kurioje autorius lie-tuviško romano kūrybą stengiasi peržvelgti chronologiškai, mėgin-damas sudaryti lyg grafinę ro-manų kilimo bei leidimosi kreivę, nors svarbiausias šitokio ra-šymo tikslas — nepalikti nuošal-y nė vieno kūrinio, nepasakius apie jį bent kelių vertinamųjų žodžių.

Kęstutis Keblys ir vertina kū-rinius aiškiau ir griežčiau negu kitų skyrių autoriai, kurių vienas antras prieina prie rašytojų be-veik su šilkinėmis pirštinėmis, sa-vo neigiamas nuomones tereikš-dami kaip momentinio įspūdžio pastabas. Tiesa, K. Keblys taip pat žino, kad pasiduoda vieno-klam ar kitokiam įspūdžiui, ta-čiau jis savo nuomonę reiškia drąsiai ir gana kategoriškai, nes jis turi aiškius savus kriterijus, kuriuos jis nori taikyti visiems romanams vienodai. Šituo jis at-skleidžia pagirtiną kritikui atvi-rumą, nes skaitytojui, nesutin-kančiam su jo sprendimais, jis suteikia progą ginčytis ne tik dėl jo subjektyvinių intencijų, bet ir dėl objektyvių vertinamųjų mas-tų. Dėl kriterijų, kuriuos K. Keb-lys išdėstė savo studijos pradžioje, čia ir norisi pasisakyti, nes kaip tik dėl jų kai kurie romanai

"Lietuvių literatūros svetur" kny-goje atrodo per žemai įvertinti, o kai kurie per daug iškelti.

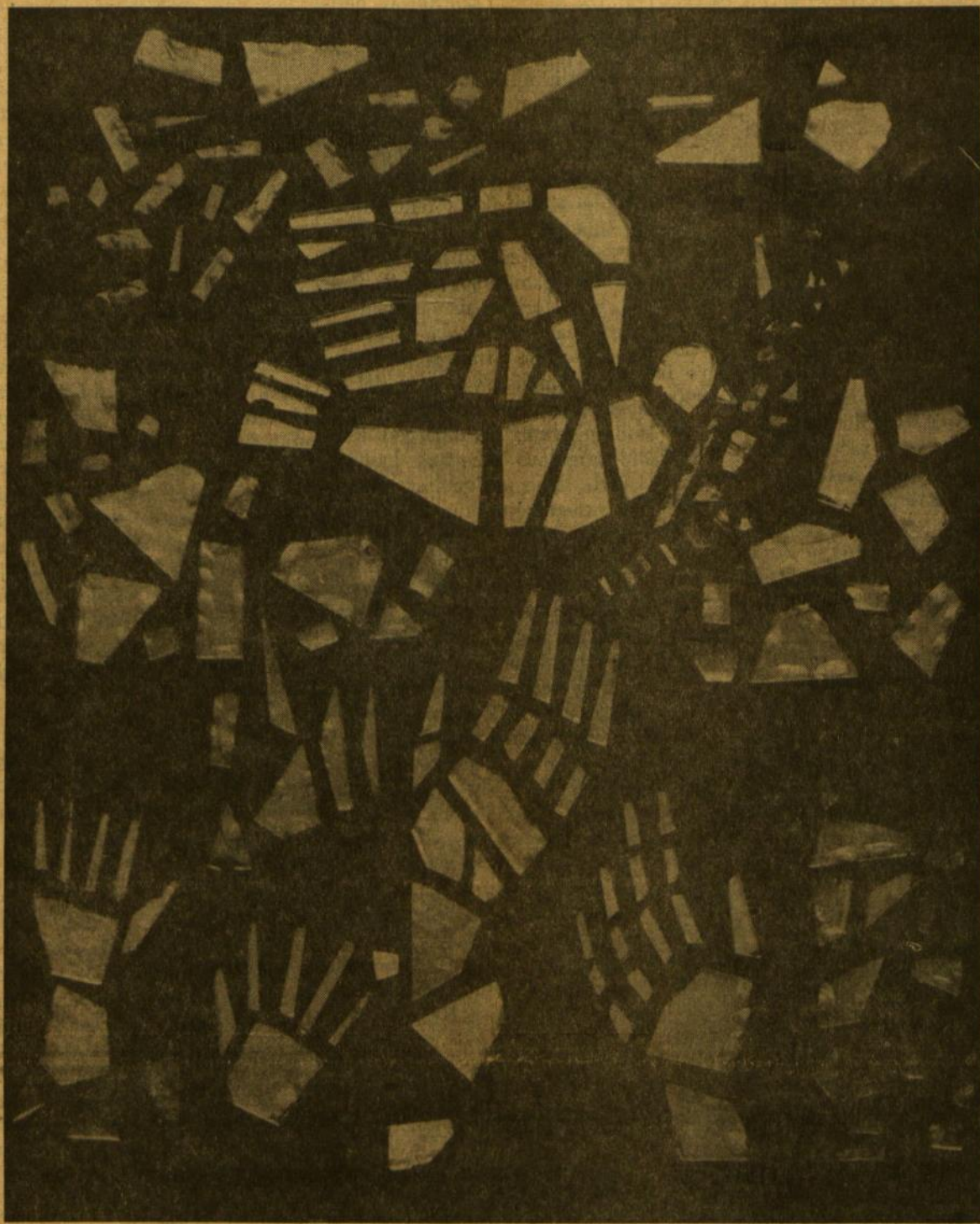
Ar žmogaus atskleidimas — tik romano kriterijus?

Galima pasidžiaugti, kad, nu-sistatydami pagrindinį romano kaip literatūros žanro kriterijų, K. Keblys pasirodo kaip huma-nistas, iškeldamas žmogų, nes iš tikro dailiojo meno ir literatūros istorijoje nežinome tokių didelių kūrinių, kurie neatskleistų kokio nors žmogiškos būties prasmin-go aspekto. Tačiau būtų klaidin-ga žmogišką prasmingą būti su-vesti į žmogiškąjį individą, kaip turi tendencijos Keblys. Žmogiš-kas individas nėra izoliuotas tik-rovėje. Todėl ir jo prasmė atsi-skleidžia santykiuose su gamta, visuomene, dvasinėmis vertybė-mis, Dievu. Galutinę sąskaitą tik krikščioniškai suprantas Die-vas tepadaro žmogų žemėje aukš-čiausia vertybe, bet tikrovėje tik autonomiška, nes įpareigota ir susieta su kitomis vertybėmis. To-dėl šiuo atžvilgiu negalima spiau-dyti nė į socialistinį realizmą, kai jis pabrėžia reikalingą vaizduoti žmogaus darbą ir jo teigiamus santykius su kitais žmonėmis (vi-suomene). Tik visa nelaimė, kad socialistiniai realistai visuomenę padaro tirionu, kuris pavergia ir sunaikina individualų žmogų. Bet nemažesnę klaidą padaro ir liberaliniai humanistai — indi-vidualistai, atjungdami žmogų ir nuo visuomenės ir nuo Dievo. Šituo atveju žmogaus samprata tampa tuščia ir atsiduria tuš-tumoje.

To kaip ir nenori matyti K. Keblys, teigdamas kategoriškai, kad "vienintelis grožinės literatū-ras, ir tuo pačiu romano, objek-tas yra žmogus", arba: "Romanas bus vertingas tiek, kiek tobulai jis pajęs atskleisti žmogų" (89 psl.). Šituos teigimus perskaitęs, pradėdi abejoti: ar šitoks kriteri-jus yra specifinis romanui? ar jis nelabiau tinka dramos kūri-niams? Ar tokie pasauliniai au-toriai kaip Sofoklis, Šekspyras, Moljeras, Schilleris, O'Neillis ne-liudija, kad jų dramoms vidinis žmogus labai svarbus? Net atro-do, kad betarpiškas žmogaus at-skleidimas, kurį K. Keblys skiria romanui, dramos kūriniams yra būtinesnis ir prieinamesnis, nes drama yra vadinamojo antrojo asmens ("tu") žanras.

Konflikte bekovodami dramos partneriai ir pabrėždami "tu" ir "aš" asmenis, savaime yra ver-čiami atskleisti save — savo min-tis, jausmus, norus, interesus, ki-taip tariant, savo psichinį "aš". Šito būtinumo nematyti romane, kuris įeina į epinį arba "jis-jis" žanrą. Tas "jis-jis" nebūtinai tu-ri atsiskleisti kaip žmogaus psi-chinė individualybė, nes tuo "juo" gali būti ir fizinis žmogus su gamta, ir jo kaimynai (drau-gai ir priešai), ir jo socialinė ap-linka (profesinė ir tautinė ben-druomenė), ir jo kultūriniai dar-bai (istorija), ir jo santykiai su Dievu (religija). Kokiam gi žan-re begalėtų būti atvaizduoti ši-tie santykiai, nuo kurių pareina žmogiško gyvenimo prasmė, jei

(Nuselta 1 2 psl.)

Adolfas Valeška Taikos besiekiant (skaldytas stiklas) iš šeštosios religinio meno parodos Cranbrook Meno akademijos galerijoje, Bloomfield Hills, Mich.

Šeštoji religinio meno paroda

AL. GIMANTAS

Cranbrook meno akademijos galerijoje (Bloomfield Hills, Mich.) nuo balandžio mėn. 1 d. iki 27 d. vyksta šeštoji tautinė religinė meno paroda. Iš viso tūkstančio atsiųstųjų eksponatų, ju-ry komisija atrinko tik pusantro šimto. Kiekvienas dalyvis tegalė-jo eksponuoti tik vieną darbą. Lietuviams bus miela patirti, kad parodoje išstatytų darbų tarp-an pateko ir mūsų kūrinių Bronės Jameikienės ir Adolfo Valeškos skaldyto stiklo vitražai.

Parodoje reprezentuojamos, galima sakyti, visos religijos, krikščioniškosios ir nekrikščio-niškosios. Naudota visų rūšių technika, aliejus, akvarelė, gua-šas, įvairios medžiagos, drobė, plastikas, geležis, bronzos, sidab-ras ir kt. Išstatyti paveiksliai, kru-cifiksai, vitražai, liturginiai in-dai, priemonės, įvairūs kiti kul-to reikalingi skirti reikmenys. Rasime išsukiančio moderniz-mo pavyzdžių, šalia matysime ir ramus klasicizmo kūrinius. Prie vieno eksponatų teks susikaup-ti ilgiau, pasigrožėti, prie kitų gal-nebus verta ilgiau stebėti. Nors ir religinio meno kūriniai, kai kurie darbai žėri ryškiomis trykš-tančiomis spalvomis, nepalikda-mi vietos mistikai, kiti žavi sa-vo naujomis formomis, apipavi-dalinimu ir rimtimi. Vieni dar-bai, neabejotinai ras vietos šven-tinamųjų altoriuose, kiti gal tik tu-pačių šventinamųjų prieangiuose, trečių regis, vieta būtų nebūtinai religinėje aplinkoje. Traukia dė-

mesį nemažas skaičius ekspona-tų, besirisančių su izraelitų reli-gine praktika.

B. Jameikienės vitražas (1966 m. sukurtas darbas) "Veronikos skara" (35 prie 31 colių dydžio) ir A. Valeškos "Taikos besie-kiant" (1967 m.) (36 prie 32 co-liu), visų parodos eksponatų tar-pe išsiskiria savo originalumu ir technišku atlikimu. Jie šioje pa-rodoje tikrai niekieno nepakarto-ti, tokie švieži ir skirtingi, tuoj pat atkreipiantys kiekvieno žiū-rovo dėmesį. Jameikienės Kristaus veidas, toks įtikinantis, kartu dieviškas ir kartu žmogiškas, kal-bas apie kančią ir meilę! Gi Va-leškos darbas šaukias už taiką ir jos beiškas, simboliškas savo dienos aktualumu, ir tas jo ba-landis ir alyvų šakelė ir besitie-siančios aukštyn tos rankos, ran-kos! Nenuostabu, kad teko girdėti vieno žiūrovo pastabą, jog šiam kūriniui geriausia vieta būtų Jungtinės Tautos.

Tai visapusiškai įdomi ir ver-tiną paroda. Religinis menas-juk toks artimas kiekvieno šir-džiai. Jis, galima sakyti, lydi mus visus nuo ankstyvųjų vaikystės dienų, kada, dar ir nieko nenusi-manydami apie meną, mes jau jį-pradedame stebėti, lankydamis savašias bažnyčias, vadovėliuose skaitydami religines pamokas. Atseit, su relig. menu lyg auga-me, bręstame. Daugelis turėjo-me progų gėrėtis religinio meno

šedevrais Europos šventovėse. Tas įspūdis, aišku, likosi neišdil-domas iki dabar. Todėl labai pra-vartu lankytis tokioje parodoje, kurioje jautiesi žymiai artimesnis ir daugiau suprantas tai, ką pu-sanro šimto įvairių kūrėjų no-ri sau ir tau išsakyti. Religinio meno parodoje labai mažai me-lo, jei išvis jo čia yra. Todėl, paskyręs porą valandų parodos aplankymui, junti mielą šilimą ir atgaiva.

Salėse kartu patalpinti visų re-ligijų kūriniai gražiai simboli-zuoja dabar vis daugiau ryški-namą ekumeninę dvasią. Norė-tusi šias pastabas baigti vienu teigimu, paimtu iš parodos kata-logo. "The contemporary Ameri-can artists whose works are dis-played reaffirm the truth that art itself is a form of spiritual revelation and a force for unity among men".

• Pirmieji vargonai Lietuvoje, manoma atsiradę 1408 me-tais, kai juos Kryžiuočių ordino magistras Ulrich von Jungingen padovanojo Vytauto žmonai O-nai. Didžiausi vargonai buvo pranciškonų vienuolyne Kretin-goje, įrušti 1619 metais grafo Karolio Chodkevičiaus lėšomis. Už juos grafas sumokėjęs 17,000 florinų, ir tai buvo labai didelė pinigų suma tais laikais.

Kertinė Paraštė

AR PAIMSIM IR SKAITYSIM?

Apie mūsų lietuviškosios knygos sunkų kelią pas skaity-tojus esame jau daug kartų rašę, bet rašome ir vėl. Ir ra-rašysime, nes šis kelias kny-gai nėra palengvėjęs. Kai pasi-šneki su dažniausia vargonais, bet drauge ir dideliais idealis-tais lietuviškos knygos platin-tojais, lyg šių dienų knygne-šiais, kai stebi jų kuklius kny-gomis apkrautus stalus paren-gimų koridoriuose, salėse, prie bažnyčios, rūsiuose ar kitur, kažkaip darosi liūdna. Nelinks-mesnis vaizdas, kai puošniose krautuvėse lietuvišką knygą tik kur nors tamsiame kampe pastebi. Visiškai sugadina nuo-taiką, kai modernioje ir erd-vioje gerai įsikūrusio lietuvių rezidencijoje lietuviškos kny-gos visiškai nepamatysi, ne-bent tamsaus rūsių gale dar būtų iš kitur atvežta nedidelė spintelė su iš Vokietijos at-vežtais leidiniais. Argi geriau-siems mūsų dvasios apsiareiš-kimams čia vieta?

Šia proga su dideliu pasigė-rėjimu prisimename pabėgėlių stovyklas pokario metais Vo-kietijoje, kai mūsų knygos bu-vo spausdinamos dešimt tūk-santinių tiražų. Kukliuose ba-rakų ir buv. kareivinių kam-baruose ar salėse, kur tada tūkstančiai tremtinių gyveno, trūko daug ko: vietos, maisto, drabužių, baldų ir patogumų, bet lietuviškų knygų ir laik-raščių būdavo apščiui. Stovyk-loms keliantis drauge su jų gyventojais iš vienos į kitą vietą, drauge keliavo ir lie-tuviška knyga, netgi tokiu būdu užjūrį pasiekusi. Praktiškai ta-čia kaip ir niekas algų negau-davo, daiktinės pajamos bū-davo vieno kiek didesnis, kitų mažesnis, bet ne šia gradacija būdavo perkamos knygos: joms įsigyti lėšų surasdavo beveik visi. Ekonominis pabė-gėlių skundas ir knyga, rodo-si, lyg būtų nelengvai derina-mi dalykai, bet stovyklose de-rinosi. Tai buvo garbingi lie-tuviškos knygos laikai.

Čia jau kitaip. Ach, pradžio-je ir JAV lietuviškosios kny-gos būdavo spausdinama po 3-4.000 egz. Vėliau šis skai-čius kasmet krisdavo ir dabar ne visada tūkstantinę pasie-kia: šimtinėmis tenkinamasi. Ir tai visa laimė, kad turime saujele idealistų, kuriems na-muose (dažniau varginges-niuose kaip puošniuose) lie-tuviškoji knyga yra mieliau lau-kiama viešnia. Išėvį lietuvių ji suranda ne tik JAV ir Kana-dos miestuose esančiose lie-tuvių kolonijose, bet ir Kanados giriose, P. Amerikoje, vokiečių švabo pirkioje, JAV ir Kana-dos tolimuose plotuose, kaip, sakysim, duona kasdieninė. Jos skaitytojai — žmonės, ku-rių dėka mūsų knyga dar šiaip taip kvėpuoja, laikosi.

Kas gi yra tie mūsų kultū-ros rėmėjai — palaikytojai? Niekas nėra pirkėjų apklausinė-jęs, nesuvesta jų statistika. Gal tik vienas kitas pripuola-mas žvilgsnis į juos galėtų kai

ką pasakyti. Žinoma, ir po-kalbis su tais žmonėmis, kurie lietuviškas knygas platina.

Daugiausia tai vyresniosios ir net senesniosios kartos at-stovai, kuriems ne vis tiek, kas mūsų kultūriname gyve-nime vyksta. Tarp jų yra daug buvusiųjų nepriklausomos Lie-tuvos mokyklų mokytojų, aukš-tesniųjų ir aukštųjų mokyklų dėstytojų, dabar dirbančių li-tuanistinėse mokyklose vyrų ir merginų, senų ir naujų kul-tūrininkų, rašytojų, poetų, bu-vusių ir esamų spaudos dar-buotojų. Knygų pirkėjų tarpe kaip ir nematyti senosios emi-gracijos atstovų ir čia gimu-sių jų vaikų: amžius ir viską griaušas laikas iš mūsų tarpo juos išskyrė. Užtat džiugu, kai matai, kad ir nedidelį skai-čių mūsų mokslus jau išėjusio ar tebeimančio jaunimo, Lietu-voje ar jau čia gimusio, ypač iš aktyviųjų mūsų organizaci-jų narių eilės.

Pagarbos ir didelio dėmesio verti mūsų pensininkai, kurie kiekvieną mėnesį iš savo kuk-lios (kartais ir labai mažos) pensijos sutaupo keletą doli-rių naujai atsiminimų knygai ar naujam romanui.

Kurio žanro knygas mūsų skaitytojai labiausiai mėgstą? Į šį klausimą taip pat neleng-va tiksliau atsakyti. Bet, išsi-kalbėjus su kai kuriais leidė-jais ir platintojais, aiškėja, kad vis dėlto didžiausio pirkė-jų skaičiaus, o tuo pačiu ir ti-ražo, susilaukia atsiminimų knygos. Ir tai atsitinka todėl, kad dėl juose iškeltų, teisin-gai ar neteisingai atvaiz-duotų faktų spaudose kylan-čios diskusijos, polemika, kuri dar labiau išryškina autorių, jo minimus asmenis, aplinką. Ta pačia proga vertėtų pridė-ti, kad mūsų atsiminimų au-toriai dažniausiai būna perdaug subjektyvūs, kažin ar ne per daug iškelia save, savo drau-gus ir ar ne per daug nustu-mia savo politinius, ideologi-nius, asmeninius priešus.

Beveik pastoviu ir netaip jau menku tiražu leidžiami mūsų lituanistinių mokyklų vadovėliai, susilaukia net ke-leto laidų. Bet tai jau pritaik-omoji literatūra.

Po atsiminimų daugiausia mėgstami romanai, apysakos, novelių rinkiniai. Jų tiražas pa-siekia gal tūkstantinį, bet pre-mijuotų ar šiaip jau geresnių romanų spausdinama ir keliolika šimtų. Pasak knygų par-davėjų, šio žanro knygas dau-giau perkančios moterys kaip vyrai.

Mažai perkamos poezijos knygos. Jos ir spausdinamos bene mažiausiu tiražu. Tiesa, mūsų žmonės gerbia poetus, pasiklauso jų kūrinių dekla-macijų, bet poezijos knygų kaip ir neperka. Kartais ap-linkybės taip susiklosto, kad poetai (ir ne vien tik grafo-manai) turi knygas ne tik su-kurti — parašyti, bet ir iš-i-leisti patys, apmokėdami spau-dą žvilgsniu į juos galėtų kai

(Nuselta 1 2 psl.)

Šiame numery

- Ar paimsim ir skaitysim?
- Kriterijai mūsų romanui ver-tinti.
- Pr. Visvydo eilėraštis.
- Mūsų muzikos savuose.
- Gimtoji kalba ir jos likimas.
- Įspūdžiai iš 72-sios meno pa-rosos Chicago Meno insti-tute.
- Kas sako nebeišalko?
- Freudas Chicago lietuvių mokslo židiny.
- Kultūrinė kronika ir nauji leidiniai.
- Moterų gyvenimas.

(Atkelta iš 1 psl.)

jiems nebūtų vietos romane? Tiesa, tai žino ir Keblys, nes jis rašo: "Romanas privalo žvelgti giliai į žmogaus vidų, turi ieškoti dėsningumo žmogaus santykiuose su savimi ir su tikrove". Tačiau jis tuos svarbius santykius greit užmiršta, nes tuoj akcentuoja individo psichinį atskleidimą: "Tobulas, betarpiškas žmogaus atskleidimas romane privalo personažo patirtį perkelti į skaitytojo asmeninį ir tuo praplėsti jo tikrovės pažinimą" (90 psl.). Bet kuo šituo atveju romanas skirtingas nuo dramos? Ar tik vaizdavimo būdų?

Žmogaus atskleidimo kriterijus kritiko praktikoje.

Iš tikrųjų išvidinio žmogaus betarpiškas atskleidimas, kad ir svarbus romane, bet ne toks reikšmingas kaip dramos kūriniai, tėra tik vienas gero romano komponentų. Užmiršdamas, kad romano žanrui nemažiau svarbūs žmogaus santykiai su gamta, su darbu ir visuomene, su kultūra ir Dievu, ir težiūrėdamas psichinio individo kriterijus, K. Keblys patenka į painiavą, kai jam reikia geras kūriniais pripažinti kai kuriuos romanus, kurie nepatenkina jo kriterijaus. Tokiais pasirodo V. Ramono "Kryžių", M. Katiliškio "Miškas ateina ruduo" ir J. Jankaus "Namo gerio gatvė" romanai, nors juose žmonės savo vidų atskleidžia nedaug arba tik iš dalies.

Nė kiek negeriau atrodo K. Keblio situacija, kai dėl nepakankamo kriterijaus romano žanrui į gerųjų kūrinių skaičių negali patekti tokie tremties romanai kaip V. Ramono "Dulkės raudoname saulėleidy", B. Pūkelevičiūtės "Aštuoni lapai", A. Barono "Mėnesiena", J. Kraliausko "Šviesa lange", N. Mazalaitės "Negestis" ir dar vienas antras. Nesakom, kad šitie romanai yra be trūkumų. Bet ir tie kūrinių, kuriuos K. Keblys laiko išskirtiniais ar pirmieji, nėra tobulybės bei prieštariškumo. Sakysim, jo gana aukštai vertinama A. Landsbergio "Kelonė" neapsieina be medinio pleišto, kurį padaro ilgas XIX skyrius arba sužeisto Juliaus (pagrindinio herojaus) ilgas klidėjimas, jau nekalbant, kad Juliaus galutinio subrandimo momentas arba savęs suradimas, kaip sako kritikas, pavaižduotas refleksiniu grįžimu į sovietinę nelaisvę.

Baigdamas savo studiją apie išsivijus lietuvių romaną, kritikas išvardija aštuonis gerus kūrinius, kuriuos jis pavadina ažuolais. Tačiau beveik pusei šitų ažuolų (trims), negalima pritaikyti K. Keblio kriterijaus, arba, kitaip sakant, tie romanai netelpa jo kriterijaus rėmuose, pro juos prasiverždami ir vis dėlto pasilikdami geras kūriniais, nes šiais juos laiko ir studijos autorius. Jei prie šių trijų pridėsim dar kokius šešis-septynis romanus, kuriuos K. Keblys laiko apygeriais arba neblogais, bet kurie nepatenkina jo kriterijaus, tada savaime persisi klausimas: ko vertas toks mastas, kurį reikia pakelti ar papildyti kitais, kad nereikėtų atmeti ar pasmerkti kitų gerų kūrinių?

Modernumo kriterijus?

Stebėdamasis, kaip pats kritikas nepastebi savo kriterijaus trūkumo, ir spėliodamas apie kitus jo aiškiai neapibrėžtus mastus, pamažu pastebi, kad K. Keblys turi ne vieną, bet dvi savo sampratas romanui, kurį pažymi žodžiais "tradicinis" ir "modernus". Nors visiems, manau, būtų svarbu žinoti, kas sudaro tą romano modernumą, tačiau kritikas šito savo kriterijaus neapibrėžia ir neaptaria. Bet kad jis laiko svarbiu ir gal net prilygtančiu vidinio žmogaus atskleidimui, matyti iš V. Ramono "Kryžių" baigiamojo santraukinio vertinimo, nes šita proga K. Keblys rašo: "Kryžiai" liks kaip buitinio, bet ne kaip modernaus romano pavyzdys. Tačiau, kaip tradicinis romanas, "Kryžiai" ženklinio pas mus dar iki tol ne-

Kriterijai mūsų romanui vertinti

sutiktą literatūrinę perfekciją laipsni" (109 psl.).

Taigi, "Kryžių" romanas literatūrinio atžvilgio atrodė reto tobulumo, bet vis dėlto nemodernus, degraduotinas iki buitinio romano, atseit, į žemesnę rūšį. Bet kodėl? Ar dėl to, kad romanas pagrindinis herojus Kreivėnas nepasirodo visas lig savo egzistencinio nuogumo, nors kaip justinis tipas iš prigimties jis egzistencinėms gelmėms atskleisti nėra pajėgus? Bet ar šitoks grubus jis neliudija žmogiškos būties prasmės ir neprasimė? Ar "Kryžių" romanas nemodernus todėl, kad kritikas savivališkai užsimėria prieš labai aktualią ir modernią kūrinio problemą — ateistinio liberalizmo, komunizmo ir krikščionybės santykių problemą? Ar šitos problemos plačios svarbos neliudija visame pasaulio žmogaus santykiu su gamta, su darbu ir visuomene, su kultūra ir Dievu, ir težiūrėdamas psichinio individo kriterijus, K. Keblys patenka į painiavą, kai jam reikia geras kūriniais pripažinti kai kuriuos romanus, kurie nepatenkina jo kriterijaus. Tokiais pasirodo V. Ramono "Kryžių", M. Katiliškio "Miškas ateina ruduo" ir J. Jankaus "Namo gerio gatvė" romanai, nors juose žmonės savo vidų atskleidžia nedaug arba tik iš dalies.

Kai jau pasaulinės reikšmės — liberalizmo, komunizmo ir krikščionybės santykių — problema, labai suaktualėjusi nuo XX amž. pradžios, nebegali praeiti pro K. Keblio kriterijus, kad užtarnautų romanui "modernaus" epiteta su pilnateisium pripažinimu, imi iškoti kūrinių ir autorių, kurie kritikai patinka labiausia. Tada tarp jo svarstymų atrandami šito-

Priešus šitokius K. Keblio kriterijus atstovus, pirmiausia galima suabejoti, ar šituos du pastaruosius rašytojus, teparašiusius tik po vieną romaną (A. Landsbergis "Kelonė", A. Škėma "Balta drobule"), dera laikyti pažymėtinais novatoriais, nes į šitokių skaičių labiau tikti J. Gliudai. Juk jo net du romanai ("Šikšnosparnių sosta" ir "Ikaro sonalinis tipas") keblus pripažįsta gerais ir neginčija rašytojo pastangų originaliai pasirodyti beveik su kiekvienu nauju kūriniu. Antra, pradedi klausiti, kokie elementai Landsbergio "Kelonėje" ir Škėmos "Baltojo drobulės" leidžia tuodu romanu vadinti moderniais.

Eksperimentai ar originalūs romanai?

Nesileidžiant į smulkmenas, galima pasakyti, kad tie su romanais pirmiausia panašūs savo tematika — lietuvių pabėgėlių sunaikinimo pergyvenimais svetimoje ir susvetimėjusioje aplinkoje, nes "Kelonėje" vaizduojamas Juliaus pabėgimas iš Lietuvos ir darbas bei gyvenimas svetimšalių stovykloje Vokietijoje ir karo pabaiga, o "Baltojo drobulės" panaši svetima aplinka prailginta iki Amerikos didmiesčio, kuriame atsiduria pagrindinis herojus A. Garšva. Slegianti svetimybė ir visos nemalonus gyvenimas abiejuose romanuose teliečiami tiek, kiek jis sutijęs su pagrindiniais veikėjais.

psichiką aiškiai nurodo A. Škėma, ten matydamos savo herojaus svarbią nelaimę ir kančią priežastį, tačiau kažin kodėl šį patalogiškumą Keblys nuslepia savo svarstymuose. Garšvos nesugebėjimą sukurti gerų eilėraščių, jo pamišimą bei jo uždarymą į psichiatrinę ligoninę mūsų kritikas tepavadina poeto pralaimėjimu. Kodėl šitaip? Tur būt, todėl, kad, pasakius apie Škėmos herojų visą tiesą, "Lietuvių literatūros svetur" skaitytojas netikėtų, jog psichopato kentėjimai, užsibaigę pamišimu, galėtų duoti "naujų minčių, naujo supratimo ir naujų pergyvenimų lo-bius, atskleidžiančius beprasmišką mūsų chaotiškų laikų kenčiančio žmogaus pažinimą", kaip džiaugiasi kritikas, remdamasis R. Šilbajoriu (150 psl.).

Tačiau ši sudėtinga frazė tik apgauna skaitytoją, nes ji iškilmingai retoriškai užmaskuoja romano pagrindinę ydą — absurdo filosofijos grindimą psichopato kentėjimais. Iš tikrųjų, jei ne lobius, tai bent nemažai pažinimo apie žmogišką daliai duotą normalaus žmogaus kančios, kad ir tame pačiame svetimame ir susvetimėjusiame gyvenime, kur blaškosi Garšva. Tačiau iš psichinio ligonio skausmingų pergyvenimų, niekada negalime sužinoti, kas jo kentėjimų tikroji priežastis — ar jo liga, ar žmonių gyvenimo tariamas absurdas arba beprasmybė. Psichinio ligonio stovis yra išimtinis, literatūroje vadinamas melodramatinio. Dėl jo galime užjausti ligonį iki ašarų, bet iš jo negalime sužinoti nieko protingo sau, ne galiojančio kitiems, nes toks individas nebėra tikras žmogus. Todėl K. Keblio teigimas, kad "Baltos drobulės" eksperimentu A. Škėma atskleidė mūsų gyvą, nors nesimpatiską, bet autentišką žmogų" (152 psl.), yra neteisingas. "Baltojo drobulės", gal būt, yra atskleistas psichinis ligonis, pretenduojantis poetui melodramatiškoji situacijai, bet ten nėra žmogaus, kurį būtų galima laikyti šiolaikiniu, modernišku, nes mūsų dienų žmonės — toli gražu ne psichopatai. Įvairūs mokslininkai, inžinieriai ir astronautai liudija, kad mūsų dienų amžininkai yra protingi, išvermingi ir drąsūs: psichopatai nei erdvėlaiviu neapskaičiuoja, nei į mėnulį nesikrenda. O jei Garšvos "biografija" atrodė, atskleidžia naujų minčių bei naujų pergyvenimų lobius, kaip liudija Keblys, tai pareina ne tiek dėl Garšvos asmens tikrumo ar jo vidinio gilumo, kiek dėl vaizdavimo būdo, kuris romane yra įtaigus, provokuojantis, degraduojantis, trumpai — surrealistiška vaizdingas. Užgaunantieji provokojantieji momentai yra jo stiprybė.

Tuo tarpu "Kelonės" vaizdavimo būdas atrodė pilkesnis, nors jos centrinis herojus yra beveik normalus žmogus. Jis galėtų būti mūsų broliu pabėgėliu. Bet kuo jis modernus? Jei pabėgėlio kentėjimų ir svyravimo svetimajame aplinkoje nelaikytume modernumu, nežinotume, kuo Julius svarbus ir gilus, nes kritikas aiškiai jo modernumo nenurodo. Rodos, kad jis Juliaus vidinį brenimą ir subrendimą laiko svarbiausia "Kelonės" problema, nors paskutinis Juliaus veiksmas — grįžimas į Rytus komunistinė nelaisvė — rodo ne sąmoningą apsisprendimą, bet histerinį impulsą.

• "Šimto mūzų" klubas Vilniuje. Sostinės menininkai gavo vienoje senamiesčio gatvėje namą ir, matyt, tinkamą sumą lėšų, įsirengti ten klubui, vardu "100 mūzų". Iš vak. atidarymo įspūdžių matyt, kad klubas įrengtas prašmatniai, ir kad jame buvo susirinkę (tur būt ir dažniau rinksis) pats Vilniaus menininkų "greimas".

• Henriko Landsbergio meninių nuotraukų paroda atidaryta Vilniuje.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami su sutarimu.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. tel. WALBROOK 5-5076

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Ofiso 3148 West 63rd Street
Tel: Prospect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel: R. E. Public 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val. uždaryta.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. tel. WALBROOK 5-5076

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 68-dioje ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadienį 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal susitarimą.
Ofiso telefonas: 478-4042
Rez. tel. WALBROOK 5-3048

Rezid. tel. 239-4653

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą; jei netaisliu, skambinti HU 8-3229

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. vak. ir 12 val. ir 12 val. arba susitarimu.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8844 W. 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-3 val. p. p., trečiadienį uždaryta.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį, šeštadienį ir 13 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadienį ir 12-3 val. p. p. uždaryta.
Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEMLOCK 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 6-4732

KERTINĖ PARASĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

dos išlaidas. O šitai visai čionykštei mūsų lietuviškai visuomenei nėra jau didelė garbė.

Tenka tačiau pastebėti, kad pirkėjų nenubaudo puošniai išleisto knygos: geri dailininkų kūriniai, puikiai įrėsti leidiniai. Tokios knygos perkamos todėl, kad jos tinka dovanoms. Šiaip jau ir jos ilgokai paguvi, pajudėdamos tik didžiųjų švenčių, vardinų, gimimo švenčių.

Tel. ofiso HE 4-5840, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. at. susitarimu.

Ofiso — HE 4-5758.

DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v., šeštadieniai 10-1 p. v. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 735-4477, Rez. PR 8-6960.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akusertija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei netaisliu, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PProspect 8-9061

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. vak. Šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. vak. ir 12 val. ir 12 val. arba susitarimu.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8844 W. 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Tel. — RELIANCE 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-3 val. p. p., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto tel. Olympe 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį, šeštadienį ir 13 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadienį ir 12-3 val. p. p. uždaryta.
Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEMLOCK 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv. 6-8 val. antrad. ir penkt. 1-4 val. Pirmą ligonius tik susitarimu

čių, vestuvių ir kitomis progomis.

Beveik visų knygų pirkimas kiek šoktelėja aukštesnį jų išpardavimo metu (jų tarpe ir metinio "Draugo" knygų išpardavimo proga). Pastaruoju metu nupigūnimo, knygų mėgėjai papildė savo knygų lentynas. O vėliau? Knygų pirkimas vėl apstoja... Tuo tarpu lietuviška sena ir nauja knyga guli pas leidėjus ar knygų platinėtojus ir šiek tiek lygiai tain, kaip 1547 metais pradėjo šaukti pirmoji lietuviška knyga: "Broliai — seserys, imkit mane ir skaitykit!" b. kv.

Tel. ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-6 v. vak. Šeštadienį 9 v. r. — 2 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423 - 2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. r. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)
Pirma ligonius tik susitarimu — (By appt.).

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLIES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454-W. 71st Street
Val.: antrad. nuo 2-5 popiet. ketvirtad. nuo 6-8 vakar. Ofiso telefonas: 776-2880
Rezid. telefonas: PProspect 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, IL
Kabineto tel. 697-3020
Namų tel. 839-1071
Vizital pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELIANCE 5-4410
Rez. Gilyovitch 6-0617
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p. r. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. r. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas: — 925-8296
Valandos: 2-8 v. vak. penktad. 10-12 v. r. 2-5 v. vak. Šeštadienį 1-4 v. vak. Sekmd. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. Prospect 8-1223
Ofiso val: Pirm., antr., Treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. Šeštadienį 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą ligonius tik susitarimu
Val: 2-4 p.p. ir 6-8 v. vak. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

Tel. PProspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 So. Albany Avenue
Val: pirm., antrad., ketv. 6-8 val. vak. penkt. nuo 12 iki 2 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. r. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141, Namų 636-4850

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val: pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 6-8 v. vak. ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniai 11-1 val. popiet.

Pirmieji pavasario žiedai.

Nuotr. V. Maželio

Šių patyrimai vaizduojami gana painiai — į jų dabarties pergyvenimus dažnai įpinami praeities prisiminimai ir kartais net klidėjimai.

Tiek "Kelonės" Julius, tiek "Baltos drobulės" Ant. Garšva yra savy užsidarę egocentrikai, impulsyvūs ir vieniši, teisingą kontaktą su moterimis pirmiausia seksualiniu pagrindu. Jiedu abu yra ir psichiškai pažeisti. Silpniausiai — Julius. Jis atrodė tik neuraustas, kuris svarbius, tie siog lemtingus veiksmus atlieka neapgalvotai: impulso pagautas jis pradeda stovyklą sukilimą prieš nacius karo pabaigą ir, dar neaiškesnio impulso pastumtas pakely į lietuvių stovyklą Vakaruose, jis pasuka į Rytus, nors ten jo laukia komunistinė vergija, nuo kurios jis baimingai bėgo visą laiką.

Tuo tarpu "Baltos drobulės" Antanas Garšva yra dvigubas psichinis ligonis — paveldėjimu ir sužeidimu į galvą. Šita ligota

Mūsų muzikos baruose

Muzikologijos archyvas. — Prof. J. Žilevičius apie lietuvių operas, choras, vargonininkus, giedojimą, teatrą, muzikos konkursus. — Atsiminimai apie Sasnauską.

Jau 40 m. šiemet suėjo kaip kompozitorius prof. Juozas Žilevičius Amerikoje. Jis čia atvyko Lietuvos vyriausybės siunčiamas ištirti išeivių lietuvių kultūrinius laimėjimus. Jo pats didžiausias darbas — sukūrimas Muzikologijos archyvo, kuriame jau yra apie 200,000 vienetų. Vien tik nuotraukų apie 10,000. Lentynose ilgos gretos geltonų dėžių, kur surinktos gaidos lietuviškų operų, operėlių, kantatų. Turima apie 350 magnetofono juostų su lietuvių liaudies melodijomis, pasikalbėjimais su mūsų muzikais. Surinkta medžiaga apie lietuvių ateivių Amerikoje muzikinę veiklą nuo pat 1871 m. Turimi lietuvių periodikos straipsniai apie muziką nuo Aušros, Varpo, Tėvynės Sargo, Apžvalgos laiku.

Čia yra komp. Vanagaičio 500 orkestracijų Margučio radijui. Surinkta medžiaga apie lietuvių dainų šventes, nuo tų 1873 m. pradėtų ruošti Prūsiose, kada dar lietuviško pulko kariai maršus grodavo.

Surinkti lietuviški giesmynai nuo XVII šimt. Slovočinskio, iš kurio "kantičkos" išsivystė. Profesorius Žilevičius pavyko pradauti geležinę uždangą ir gauti apie 400 gaidų iš okupuotos Lietuvos. Turima net Dvariono operos "Dalia" klavyras.

Čia St. Sodeikos archyvas, muzik. Alice Stephens ir jos talkininkių rinkinys. Surinkta šviesiomis kalbomis studijos apie lietuvių muziką, muzikos enciklopedijos. Esama net latvių folkloro dalykų. Sudaryta tiesiog enciklopedija apie lietuvių muziką už JAV ribų.

Muzikologijos archyvas turi specialus skyrius: vargonininkų veiklą, kunigų indėlis į mūsų muzikos kultūrą, recenzijos, muzikinė programa Lietuvių dienose, žurnalai, vienuolynų įnašas į mūsų muziką, lietuvių ansambliai (kai kurie jau į urnas patekę, kaip pvz. Šimkaus Philadelphijoje sudarytas Dainos choras, M. Petrausko organizuota Gabija, Birutė).

Muzikologijos archyve yra medžiaga apie lietuvių muzikos mokyklas dar nuo jėzuitų akademijos laiku.

Čia esama tokių unikatų kaip 1907 m. nuotrauka lenkų-lietuvių vargonininkų sąjungos narių, kaip fotografija pirmo lietuvių choro JAV-se Mildos vardu, įkurto muz. Gremino New York 1894 metais.

Turima net Kudirkos kūrinys — Dėdienės polka, pirmos laidos Šimkaus, Naujajio kūrinys. Esama čia net apie 2,000 lietuviškų plokštelių, kurių apie 75 procentai turi liaudies kūrinius.

Aukštesnio Illinois valst. švietimo departamentu direktorius P. L. Eving įrašė į Muz. archyvo svečių knygą: "Jūsų darbas yra labai įdomus ir svarbus. Norėčiau, kad Jūs kasdien pašvestumėt nors valandą laiko įkalbėti į juostelę medžiagą iš lietuvių muzikos istorijos".

— Kiek metų pašventėte šio muzikos archyvo organizavimui? — paklausiau aplankęs prof. Žilevičių.

— Jau nuo 1920 metų pradėjau telti medžiagą, taigi kitais metais bus jau 50 metų.

— Kas paskatino imtis šio darbo?

— Dar būdamas jaunas, Plungėje sutikau prof. Volterį, kuris rinko medžiagą Aleksandro III muziejui. Aš jam padėjau, ir tas darbas mane sudomino. Iš kitos pusės T. Daugirdas rinko medžiagą Kauno muziejui. Aš pasidariau lyg jų agentas Žemaitijoje. Tas mane ir įtraukė.

— Kokią didžiausią vertybę turite savo muziejuje?

— Bene svarbiausia bus Kražių akademijos giedotų lietuviškų

JUOZAS PRUNSKIS

mišių originalas, maždaug iš 18-20 m. Dar žasies plunksna rašytas rankraštis. Taip pat turiu Juškos dainų rinkinio pirmos laidos knygą, išleista Krokvos universiteto. Taipgi retenybė prof. Niemi studija apie Lietuvos dainas.

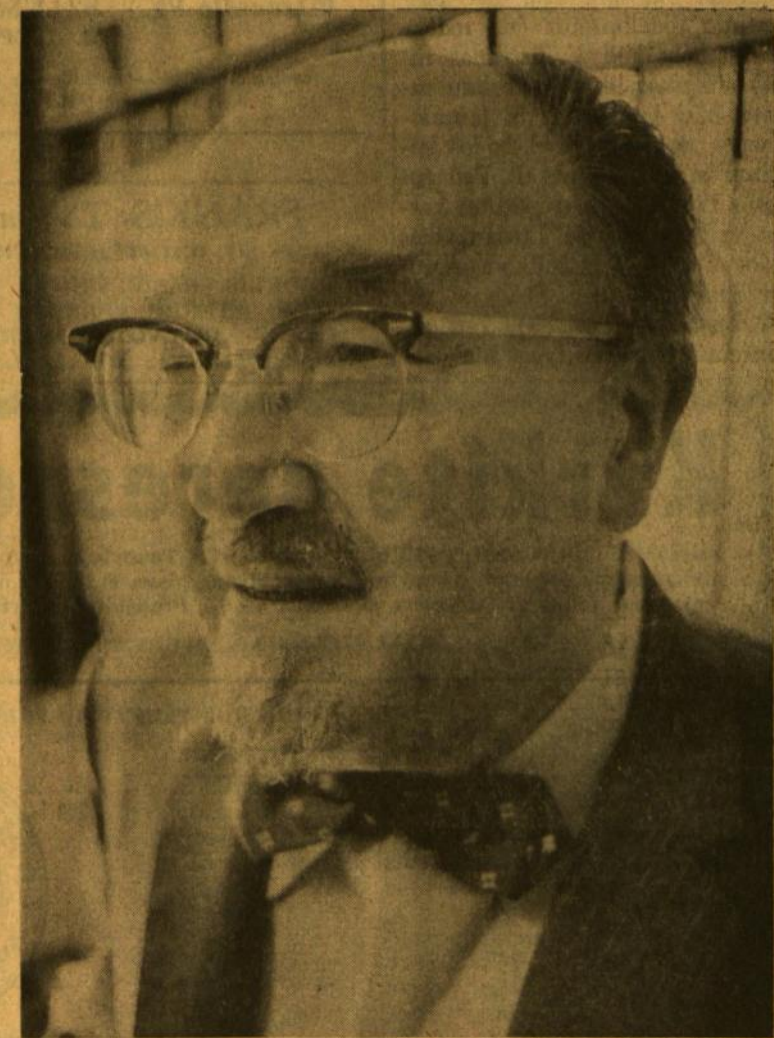
— Kokia dabar būtų šio Muzikologijos archyvo vertė?

— Neįkainuojama medžiaga. Juk čia yra daug rečiausių dalykų. Pvz. rankraštis A. Strimaičio surašytų muzikinių melodijų, kokios buvo Suvalkijoje vartojamos vestuvėse. Surašytos gaidos. Rankraštis apie 100 metų senumo. Turiu muziejų apie 700 laiškų muz. Miko Petrausko. Čia platus vaizdas Amerikos lietuvių kultūrinio gyvenimo. Taigi, archyvo vertė aukšta. Aš pats savų lėšų į jo sudarymą esu įdėjęs per \$5,000.00.

Paskutiniu metu Muzikologijos archyvas pratūrėjo kun. Zidaniavičiaus — Seirijų Juozo — rankraštyną.

— Iš archyvo matyti, kad savu laiku lietuviai vargonininkai išeivijoje yra atlikę didelį pasitarimą mūsų muzikos srityje. Ar dabarties vargonininkai eina tuo pačiu keliu?

— Deja, to negalima pasakyti. Seniau vargonininkas buvo švietimo židinys kolonijoje. Jis mokė dainuoti, deklamuoti, chorą ruošė vaidinti, statytos operės. Apie vargonininką sukosi visas muzikinės, o iš dalies ir apšvietimo kultūrinės veiklos ratas. Dabar nieko to nebėra. Dabar vargonininkas žiūri, kad tik greičiau mišias atgrotų, o paskiau eina dirbti kur į raštinę, į fabriką. Tokių ankstybesnio tipo vargoni-

Prof. J. Žilevičius

(Lietuvių foto archyvas)

ninkų — kultūrininkų dabar beveik nebėra.

Kai aš atvažiavau į Chicago prieš 40 m., kokia čia buvo vargonininkų veikla! Rengdavo vakarus, vieni pas kitus lankydavosi į parengimus. Dabar tie vargonininkai suseno, chorai apnyko, klebonai tvarkosi pagal amerikiečių parapijas, kurios daugumai chorų neturi.

— Kaip būtų galima pakelti parapijų choras?

— Sunku ką dabartinėse sąlygose padaryti. Mišių tvarka pasikeitė. Stengiamasi į mišių eigą įtraukti visus žmones. Chorui mažai kur bėra reikštis. Dabar, daugiau operų sukurta. Rašė Klovą, Račiūnas, Dvarionas, Gar-

žinant ir žmonių norus, pamaldas stengiamasi turėti trumpas, nėra kur nei chorui išsitempti.

Dabar reikėtų iš Dainų švenčių gaunamas lėšas panaudoti chorų dainavimo ugdymui lietuvių kolonijose. Kai susidaro dainininkų grupės, koncertuoja ir su koncertais važinėja, daug padaroma. Savu laiku Lietuvoje šauliai turėjo muzikos instruktorius, kurie organizuodavo chorų veiklą provincijoje, primokėdavo po keletą dešimtų litų vargonininkams ir tie vadovaudavo šaulių chorams.

— Bet dabar iškilo Chicago lietuvių opera. Ką manote apie ruošiamą pastatytį Gaidelio — Santvaro "Danos" operą?

— Lietuvių operos labai geras sumanymas. Daug jaunimo įtraukiamas ir jiems gausiau perteikiamas melodijos nešamas lietuviškas žodis. Gaidelio opera gera, moderniška, šių laikų. Choras — stambi dalis operoje. Choristai įsitraukia, padirba ir įgudę, kad užtraukia, tai sienos dreba. Kompozitorius pajėgus.

— Kiek iš viso turime sukurtų lietuvių operų?

— Įprastinio ilgumo, visą vakarą užimančias operas laisvame pasaulyje turime Banaičio "Jūratė ir Kastytis" (melodinga folklorinė opera) ir Gaidelio "Dana". Lietuvoje nepriklausomybės metais buvo sukurta: St. Šimkaus "Kaimas prie dvaro", Račiūno "Trys talismanai" ir "Gintaro kraštas", atnaujinta M. Petrausko "Eglė žalčių karalienė" ir Karnavičiaus "Gražina" bei "Radvila Perkūnas"; be to buvo Bacevičius sukūręs operą, kuri nebuvo statyta, M. Petrauskas buvo sukūręs "Birutę". Po II Pasaulinio karo Lietuvoje ir

daugumoje neturime muzikinės programos. Dauguma muz. mokytojų įveda savas kompozicijas. Reikėtų įvesti daugiau lietuvių liaudies dainų. Dainų mokymas galėtų būti jungiamas su literatūros kursu, pvz. kalbant apie Maironio, Baranausko, Vienažindžio kūrybą. Galėtų čia moksleiviai išmokyti jų sukurta dainas padainuoti. Eilėraščių kūrėjo daina ilgiau atminty pasiliks negu tik išmokti žodžiai. Dabar net okupuotoje Lietuvoje mokyklose naudojama daug lietuviškų dainų, o mums čia lietuviškas melodijas užtrenkia televizijų garai.

— Buvote Dainų švenčių organizatorius Lietuvoje. Ką manytumėte apie Dainų šventes išeivijoje?

— Latviai sakydavo: jeigu ne daina, nebūtų buvę nepriklausomos Latvijos. Gavę leidimą ruošti dainų šventes, latviai pradėjo tautinį atbudimą dainos priedangėje. Kai latviai šventė jau 50 m. savo Dainų švenčių sukaktį, ir man teko iškilmėse dalyvauti. Grįžęs į Lietuvą ėmiausi iniciatyvos organizuoti Dainų šventes. Pirmoji Dainų diena buvo 1924 m. Kaune. Žmonės verkė, išgirdę galingai jungtinio choro perteikiamas lietuviškas melodijas.

Išeivijoje dabar Dainų šventės gražiai pradėtos. Chorai rengdamiesi, lavindamiesi šviečiasi muzikos srityje. Kai Dainų švenčių pelnas buvo nukreiptas visuomenei veiklai, nebegavo paramos chorai. Dainų šventės rėmėsi bendru choru. Įvestas vaikų dainavimas.

Pedagoginiu atžvilgiu vaikų dainavimas gerai, bet Dainų šventėse vaikų dainos užima laiką ir nebelineka kada pasireikšti vyrų ir moterų chorams, o nedalyvaudami Dainų šventėse, tie chorai nyksta. Tada nebekuriami jiems nei kūrinių.

Prie Liet. bendruomenės reikėtų suorganizuoti muzikų kolegiją, kurios nariai rūpintųsi naujomis dainomis, melodijomis, lietuviškų instrumentų — kanklių, skuducų — muzikos ugdymu.

— Jūs Lietuvoje buvote konservatorijos direktorius Klaipėdoje. Muzikos pedagogika jums žinoma. Kaip vertinate muzikos mokymą išeivijoje?

— Čia turima fortepijono ar dainavimo klasės. Tai jau labai vertinga. Jeigu tas klases galėtų kas apjungti, tai pvz. Chicagoje susidarytų lietuvių muzikos mokykla.

— Jūs Lietuvoje buvote vienas iš teatro organizatorių. Ką reikėtų daryti, kad išeivijoje teatras būtų gyvensnis?

— Man teko būti sekretoriumi komiteto, kuris 1920 m. organizavo Lietuvos teatrą. Tais pat metais buvo organizuojama ir lietuvių opera. Man teko būti operos taryboje, kurią sudarė K. Petrauskas — pirm., Tallat-Kelpša — dirigentas, Silingas — ryšininkas su vyriausybe, o aš buvau administratorius ir antrasis dirigentas, numatomam statyti "Faustui". Man teko parūpinti

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

LIETINGAS PAVASARIS

PRANAS VISVYDAS

Audringos liūtys nusinėšė pavasario grožį erdvion sėkmadienio tapytojų galerijon. Ir alegorinė aušra, ilgėtasi per žiemą, nepasirodė nuskalauto lango vitraže.

Lašų svaiglaus blizgėjimo nualintas, ėmiau linguoti ant verandos metalinio suolo. Mačiau sulytą laikraštį ant gatvės ir žiupsnį kvepiančio Virginijos tabako delne, prie viešbučio turėklų, kur mažai lietaus valkutė švietė kaip tiesa.

Ir dingtelėjo, kad už miesto debesuoto akiratis glūdėjo apskritas ir įvairus, kaip saulėta kalnagūbrio armonika, ir grojo ir dainavo sniego sidabrų.

Ir grojo ir žėrėjo sidabriniai klausimai: Kam priklausan? Ir kas esu? Ir kur keliauju? Kažkas pakrantėje praeidamas pasakė: Pažvelk į žalsvą Delevaro srovę vakare, kai atspindi begalinio šlaito žiburiai. Pažvelk, keleivi. Gal ir tavo žvilgsnis laimingas pasileis į gili vandenyną, palikęs neapykantos balynus. Tolumoj — kiek daug šviesų į srovę krenta!

Audringos liūtys pasiglemžė pavasario grožį, lyg keršui tiems, kurie šarmotą popietį Mohavės smėlių ir sakravų dyglius gyrė... Jiems liko durys užskleistos. Ir saulė dykumoj, tartum paklydus karalaitė, laukė palydovų, užmigusių galerijoje, tarp senų kolonų, tarp nuostabių pavasario paveikslų.

scenos reikmenis, net ir sufleruoti, kol viskas susitvarkė.

Išeivijos teatrui gyvybės įpūtį tegali tik patys aktoriai — su eiti visi vienon jungtin ir bendrai dirbti. Visi nori teatro, turime Chicagoje daug gabių aktorų, o teatro nėra. Reikėtų pradėti nuo mažų, lengvų dalykų, pvz. komedijų, o palaipsniui teatras išaugtų.

— Jūs Lietuvoje buvote švietimo meno skyriaus viršininkas. Ar nereikėtų kokio meno

skyriaus prie Liet. bendruomenės?

— Teatro reikaluose iniciatyvos mėsi A. Kairys. Opera eina atskirai. Tapyba-skulptūra irgi atskirai neblogai tvarkosi. Pasiliekama muzika, kurios vadovybės branduolys reikalingas prie Liet. bendruomenės, ypač, kad reikia planingos lietuviškos muzikos iniciatyvos Liet. bendruomenės globojamose lituanistinėse mokyklose.

— Ką manytumėte apie Lie-

tuvių religinę muziką išeivijoje?

— Esu Lietuvių religinės muzikos komisijos narys. Jos reikalų vedėjas kun. Budreckas. Mūsų uždavinys — aprobuoti naujus mūsų religinės muzikos kūrinius, bet kad jų beveik nėra. Iš viso reikalas yra kiek pavėluotas. Kai tik įvyko liturginis persitvarkymas, vargonininkai turėjo patys pasiskubinti padaryti lietuviškus vertimus ar gautus aprobuotus mišių maldų (pvz. Gloria, Credo) tekstus pritaikyti prie turėtų šviesių melodijų ir taip naudoti, o mūsų muzikinė komisija dabar nebeturi ką veikti. Buvo L. Šimučio, tėv. Markaičio sukurta Mišios, bet jos atsirado prieš komisijos sudarymą ir mums neteko jų svarstyti.

Dabar yra paskelbtas konkursas sukurti Mišias visuomenės, liaudiškam giedojimui. Ar tas konkursas neš kokių laimėjimų? Man teko būti vertinimų komisijose kelių muzikinių konkursų. Atsiūnčia kūrinius tokie, kurie reikiama nei gaidų sukurti negali, o kompozitoriai akademikai nesirūpina konkursuose dalyvauti. (Į šią prof. J. Žilevičiaus patirtį turėtų atkreipti dėmesį ir IV Dainų šventės organizatoriai, kurie kaip atrodo, ieško būdų sudaryti visai naujam šventės repertuarui. Red.).

— Jūs turėjote progos bendrauti su mūsų muzikos galiūnais, pvz. su komp. Sasnausku. Ką apie jį atsimenate?

— Tai gabus kūrėjas, įtakingas Petrapilio muzikų tarpe. Kai stojau į konservatoriją, Sasnauskas parašė rekomendacinį laišką, ir iš karto buvau lengvai priimtas.

Pas Sasnauską dažnai užėdavau. Buvo žmogus flegmatiško būdo, kalbėdavo lietuviškai, išardavo žodžius taisyklingsi. Jis buvo mane įstątes muzikos mokytoju šv. Kotrynos berniukų gimnazijoje. Su Sasnausku išeidavome pasivaikščioti. Jis pasakodavo kaip užsieny mokėsi choralo giedoti pas benediktinus. Pasakojo, kaip Petrapily, archeologijos institute bestudijuodamas, buvo susikirtęs su profesoriumi dėl lietuvių žodžių tarimo, ir Sasnauskas laimėjo. Sasnauskas būdavo dažnai visur kviečiamas koncertuoti, vargonais grot. Man tada įduodavo gaidas nešti, kad aš, tada neturtingas studentas, galėčiau nemokamai įeiti koncerto pasiklausyti. Sasnauskas labai brangino lietuvių dainas. Parsiveždavo iš Mokslo akademijos įrašytas lietuviškas melodijas, klausydavosi jų, komentudavo.

Pasikalbėjimas su prof. Žilevičium vyko Muzikologijos archyve. Tai milžiniškas mūsų kultūros istorijos lobynas. Gaila, kad archyvas neturi nė trupučio būtiniausių lėšų. O reikia betrupančius senus plakatus konservuoti, reikia išblėstančias senas nuotraukas apsaugoti ir t.t. Mūsų fondai neturėtų nė šių kultūrinių vertybių užmiršti.

Dabar Muzikologijos archyva priglaudė ir patį jo kūrėją išlaiko tėvai jėzuitai. Tai labai didelis nuopelnas mūsų kultūros reikaluose, bet šis reikalas pelno pla-

tesnio dėmesio ir paramos. Pažymėtina, kad šis Muzikologijos archyvas žinomas ir okupuotoje Lietuvoje. Daugelio dalykų, kurie čia yra, Lietuvoje niekur nerandama. Juk nemažai lietuviškos archyvinės medžiagos sunaikino užplūdę raudonarmiečiai. Dabar kai kurie Lietuvos muzikai kreipiasi į šį archyvą, prašydami (iš viso apie 100 dalykų) tokių vertybių, kurių ten nėra. Norėtų jie čia nors fotostatinių kopijų gauti.

• Rašytojos Bitės (Gabrielės Petkevičaitės) memorialinis muziejelis įruoštas Panevėžyje išlikusiame name, kuriame ji ilgą laiką gyveno. Tebesa nemaža jos knygų, rankraščių faksimilių, kai kurių dokumentų fotostatų ir kt. dalykų, jų tarpe rašytojos akiniai, knygoms piaustyti peilis. Muziejelis esąs gausiai lankomas.

Prof. J. Žilevičius tarp jo vardo muzikos archyvo lobių Chicagoje.

(Lietuvių foto archyvas)

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Gimtoji Kalba ir jos likimas

Gimtoji Kalba Lietuvoj buvo leidžiama nuo 1933 metų pradžios ligi 1940-41 m. Šio laikraščio sumanymas kilo šeštadieniniuose S. Čiurlionienės pobūviuose, iš kurių dalyvių buvo sudaryta redakcinė komisija ir išrinktas ats. redaktorius J. Talmantas. Tuo būdu GK galėjo pradėti gyvuoti, ir jos per pirmuosius dvejus metus pasirodė lygiai dvidešimt numerių. Bet šis darbas nebuvo visai sėkmingas: dėl įvairių priežasčių, nevysiai dalyviai galėjo vienodai šio laikraščio leidimą paremti; ant- ra vertus, ir pati visuomenė kuriai tas laikraštis buvo skiriamas, nedaugiausia parodė susidomėjimo bei susirūpinimo jo palaikymu, todėl jis netrukus ir sunegalavo.

Susidarius tokiai padėčiai, sa- vaine kilo klausimas, GK pala- doti ar mėginti ją kaip nors to- liau leisti? Tam reikalui 1935 m. sausio 26 d. susirinko tam tikras būrelis žmonių (K. Almi- nauskis, A. Ašmantas, J. Balči- konis, J.M. Laurinaitis, A. Sa- lys, Pr. Skardžius ir J. Talmantas) ir, viską apsvaistę, nutarė įkurti Lietuvių Kalbos Draugiją, o GK padaryti tos draugijos or- ganu. Jie taip pat tuojau išrin- ko ir naują redakcinę trijų na- rių (A. Salio, Pr. Skardžiaus bei J. Talmanto) komisiją, o pati laikraščio leidimą tam tikra su- tartimi perleido "Sakalo" ben- drovei. Ir tuo būdu GK be per- trūkio galėjo toliau pasirodyti. Atsakomuoju redaktoriu 19- 35 m. buvo J. Talmantas, 1936- 37 m. — L. Dambrauskas, 1938- 39 m. — P. Jonikas, o 1940- 41 m. — Pr. Skardžius. Pagaliau nuo 1938 m. pradžios LKD per- ėmė iš Sakalo ir patį GK leidi- mą. Vokiečių okupacijos metu GK nebegalėjo pasirodyti.

Šitaip persitvarkiusi, GK labai sustiprėjo. Visų pirma rados ap- ūčiai įvairių sričių bendradarbių ypaci jaunų kalbininkų, moky- tojų, rašytojų ir kt. Platesnė vi- suomenė ėmė vis daugiau domė- tis bendrinės kalbos kultūra, ir kaskart rados daugiau skaityto- jų, aktyvių GK rėmėjų; pasku- tiniaisiais metais prenumerato- rių buvo jau per 10.000. GK re- dakcija susilaukdavo įvairių įvi- riausių klausimų iš visos Lietu-

vos. Gražus būrelis kalbininkų, mokytojų, rašytojų ir šiaip kal- bos mėgėjų buvo susispietę i L. KD, kur jie svarstydavo įvairius bendrinės kalbos vartosenos da- lykus ir paskui svarbesnius nu- tarimus skelbdavo savo organe. Pati GK redakcija, sutartinai dirbdama, stengėsi savo skaityto- jams duoti ko daugiau praktinių kalbinių žinių bei patarimų ir tuo pat apimti visą bendrinės kalbos vartoseną, o savo sampro- tavimus pagrįsti visų pirma sa- vo kalbos duomenimis ir tuo pat metu juos suderinti su neabejo- jamais kalbos mokslo pasiekimais. Dabartinių tarybinių kri- tikų Gimt. Kalbai primetamas purizmas buvo svetimas: ji se- nų skolinių ar būtinai reikalingų tarptaut. svetimybų neven- gė, tik kartais vieną kitą visai gerą ir platesnei visuomenei su- prantamesnį lietuvišką pakaita- tetaikė pirmoj vietoj pvz. akci- ninkas "akcionierius", gražulas (arba rodiklis) "dišlius", nesą- monė "absurdas", pastraipa "ab- zacas", pažanga "progresas" ir kt., bet niekam nedraudė varto- ti ir absurdo, progreso ir kt. Tai buvo vidurio kelias, kuriuo ėjo ir mūsų didieji kalbininkai — J. Jablonskis bei K. Būga. Vireliū- nizmai ar dabuizmai jai buvo nepakeliui.

Beveik tuo pačiu keliu kaip prieškinė, ėjo ir pokarinė GK, 1958 m. atgaivinta JAV-bėse ir gyvavusi lygiai dešimt metų. Iš viso jos pasirodė 40 numerių (672 psl.). Redakcinę jos komi- siją sudarė P. Jonikas, A. Salys ir Pr. Skardžius, o redaktoriumi iš pradžių, ligi 1960 m. pabai- gos, buvo P. Jonikas, vėliau L. Dambriūnas. Pati redakcinė komi- siją buvo tituliniam puslapyje žymima ligi 1965 m. pabaigos, o nuo 1966 m. pradžios redak- toriumi pasirašydavo tik vienas L. Dambriūnas. Bendradarbių skaičius, atrodo, buvo jau ne toks mažas, iš viso apie 40, bet jų įnašas buvo labai nevienodas: vieni prašydavo kone kiekvie- nam numeriui, o kiti tik kada- nekada po vieną straipsnėlį. Daugiausia tekdavo prirašyti pa- tiesiems redaktoriams: "Dambriū- nui — apie 300 puslapių, Skar- džiu — apie 100 Jonikui — a- pie 70, kitiems po mažiau, — ra-

šo redaktorių paskutiniame nu- meryje. — GK daugiausia bu- vo taikoma spaudos žmonėms bei šiaip kalba besidominčiai vi- suomenei, bet jos poveikis, tur būt, buvo nedidelis. Kalbą mo- kantiems ji buvo nereikalinga, o nepakankamai mokantieji vis- tiek tarėsi moką pakankamai ir nedaug, atrodo, tekreipė jai dė- mesio... Bendradarbių stoka su- darė didžiausią laikraščio vargo dalį. Užtat tokia, kokia buvo G K daugiau nebesirodys". Kiek kitaip dėl to rašo V. Zalatorius Vieniųbėje (1969 m., nr. 5): "Bendruomenės Kultūros fondas, kuris laikraštį leido maždaug 550 egzempliorių tiražu, teigia, kad nei skaitytojų, nei pinigų netrūko. Redaktoriui buvo moka- ma 50 dol. honoraro už nume- rį... Deja, naują redaktorių su- rasti nepavykė. Pagarsėję kalbi- ninkai esą užsiėmė kažkokiais ki- tais darbais, bet dar svarbiau — jie maną, kad GK išieiviams ne- reikalinga, nes Lietuvoje išieinas nė kiek neblogesnis neperiodinis leidinėlis praktiniais kalbos kla- usimais — "Kalbos kultūra."

Bet kaip iš tikrųjų buvo? Man- nemaža prisidėjusiam tiek prie prieškinės, tiek prie pokarinės GK pasirodymo, kai kas kitaip atrodo. Lietuvių Kalbos Draugi- ja, kurios organu buvo padary- ta GK (šiam krašte), dabar y- ra beveik mirus, bent apie ją nie- ko negirdėti, ir savo organui ji organizuotai nėra parodžiusi jo- kius konkrečius paramos. Pati G K. svetur nesulaukė ir platesnės lietuvių visuomenės pagal- bos bei susidomėjimo; iš negau- saus prenumeratorių skaičiaus ji pati neapsimokėjo, ir todėl ne- priteklų turėjo primokėti Kul- tūros Fondas; nei radaktorių, nei kiti GK autoriai bendradar- bia, kiek žinau, nebuvo atlygi- nami. Daugiausia Gimt. Kalbai turėdavo prirašyti patys redakto- ria, o paskutiniaisiais metais be- veik vienas redaktorių. Trijų narių redakcinė komisija, kuri ir pirmąjį pratarimą pasirašė, irgi buvo tik iš vardo: vienas jos na- rys, gausiai bendradarbiavęs prieškinėje GK ir dabar daug- viau kaip kiti turėdams reikalo su kalbos mokslu, nėra parašęs GK-ai nei vieno žodžio. Aš pats, iš pradžių dirbdamas fabrikinį ir vėliau įstaiginį darbą, nedaug- siausia teturėdavau atspėjamo laiko nei moksliniam, nei prak- tiniam kalbos darbui. L. Dam- briūnas tiesa, irgi dirba įstaigi- nį darbą, bet, tą darbą dirbdama, jis turi progos plačiau sek- ti ir lietuvių spauda, ko aš ne- galiu padaryti. P. Jonikas, taip pat dirbdamas įstaiginį darbą, bent 15 metų rūpinęsis Litua- nistikos Instituto reikalais, ypač

Bronė Jamelkienė

Is šeštosios religinio meno parodos Cranbrook Meno akademijos galeri- joje. Bloomfield Hills, Mich.

Veronikos skara

Is šeštosios religinio meno parodos Cranbrook Meno akademijos galeri- joje. Bloomfield Hills, Mich.

Vacl. Biržiškos Aleksandryno leidimu ir šalia to norėdams bent kiek žvilgtelti i savo kal- botyrinę sritį, nedaug begalėjo skirti laiko Gimt. Kalbai. be to, gal kiek jam numušė ūpą ir ne- labai kolegishkas kaikiurių elge- sys su juo, kaip su buvusiu Li- tuanistikos Instituto prezidentu. Taigi V. Zalatorius nelabai gra- žiai rašo įtardamas, kad "pagar- sėję kalbininkai esą užsiėmė kaž- kokiais kitais darbais". Taip pat netiesa, kad tie kalbininkai ma- nytų, kad GK išieiviams nereik- kalinga: Lietuvoj leidžiamoji Kalbos Kultūra, tiesa, duoda ap- ūčiai gerų dalykų, kuriais gali pasinaudoti ir išieivai, bet ji vis dėlto neapima daugelio užsieni- nės lietuvių kalbos aktualijų reikalų, pvz. kasdieninio svetimų- jų kalbų poveikio, tinkamo būti- nai reikalingų svetimųjų specia- lesnių žodžių vertimo i lietuvių kalbą ir t.t., be to, lietuvių ben- drinę (literatūrinę) kalbą Lietu- voje, kaip ir kituose tarybiniuose kraštuose, linkstama nemažai da- limi paremti ir "didingos" rusų kalbos pavyzdžiu. Pagaliau, trūkstant bendradarbių, GK re- daktoriai (ir paskiau redakto- rius) kartais iš bėdos rašė ir "sunkesnio stiliaus" dalykų, ku- rie kasdieniniams lietuvių kal- bos vartotojams praktikams ga- lėjo atrodyti sausi, mažiau ima-

nomi ar nelabai aktualūs kas- dienybei arba su kuriais kiti ben- dradarbiai nevisai norėjo sutik- ti, pvz. Jungtinės Tautos ar Jungtinės Valstybės (United Na- tions), taip pat jau kelias de- šimt metų vartota Tautų Sąjun- gis (ang. League of Nations, vok. Voelkerbund), prieveikiniai su- -iniai, kurie ne tik J. Jablonskio, K. Būgos, J. Balčikonio ir dau- gelio kitų ne tik užsieniui, bet ir Lietuvos kalbininkui nėra pri- pažįstami norminėmis lytimis, ir t.t. Mano nuomone, tokie kon- troversiniai dalykai geriau svars- tytini pvz. Aiduose ar kur kitur bet ne platesnei visuomenei ski- riamame mažučiam praktinia- me laikraštelyje.

Pagaliau paskutinis klausimas: kas toliau darytina? Mano supra- timu, GK likimo klausimo kaip reikiant neišsprendžia nei pas- kutinio redaktoriaus (ne redak- torių, kaip kad V. Čižiūnas ra- šo) siūlymas, kad GK toliau tu- rėtų būti leidžiama tik jaunuo- menei, ne visuomenei, ir jos lei- dimu turėtų rūpintis tik Pedag- ginis Lituanistikos Institutas kar- tu su Aukštesniąja Lituanistikos Mokykla, nei V. Čižiūno sampro- tavimai (š. m. Draugo nr. 69 šeštadienio priede), kad re- dakcinis GK kolektyvas būtų su-

darytas Chicagoj, kur esanti LK D. ir Kultūros Fondas; kad bū- simame Lietuvių Centre sau prie- glaudą galėtų gauti ir GK admi- nistracija; kad GK-je būtų spaus- dinami ir tokie dalykai, kurie tik- tų Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentams ir aukštes- niųjų lituanistinių mokyklų mo- kiniams; kad PLI gal galėtų per- imti techninį GK leidyklos už- davinį, ir t.t. Bet čia tuojau ky- la klausimai: argi GK nebuvo pradėta leisti Chicagoj, kur ji po metų kitų pritrūko redakci- nio kvapo? Ar mokykliniai kal- bos dalykai negalėjo būti spaus- dinami ligišiolinėje Gimt. Kalboj? Ar per visą dešimtmetį kas iš mokytojų yra daugiau rašę apie tokius dalykus? Jeigu LKD lig šiol beveik nieko negalėjo padė- ti Gimt. Kalbai, tai ar galima tikėtis kad ji, jau beveik mirus, galės ką daugiau ateity padary- ti? Iš pačių čekagiečių buvo su- darytas gražus GK talkininkų būrelis, bet jo veikla beveik vi- sai nepasireiškė, o, be to, vienas to būrelio narys, B. Babrauskas, yra jau ir su šiuo pasauliu at- skykęs; kiti iš jų nuo persidir- bimo vos kvapą beatgauna arba yra gerokai pašlijusios sveikatos; tad ar galima ko nors daugiau iš jų vargo pelių ištrėkšti?

Mano nuomone dėl visa to y- ra tokia. GK šio krašto ir ki- tiems svetur gyvenantiems sam- oningiesiems lietuviams yra di- džiai reikalinga, ir jos negali vi- sai atstoti Lietuvoj leidžiamoji Kalbos Kultūra; Kultūros Fon- das kaip lig šiol, taip ir toliau galėtų primokėti GK leidimo ne- priteklius; redakcinis GK kolek- tyvas ir administracija turėtų bū- ti ten, kur yra daugiau judres- nių lituanistinių pajėgų; jeigu nebūtų galima rasti vieno pa- grindinio atsakingojo, redakto- riaus, tai gal geriausia būtų su-

daryti tik redakcinę komisiją, ku- rios nariai iš eilės galėtų reda- guoti atskirus numerius, o tikrų talkininkų būrelį reikėtų suorga- nizuoti iš šio viso krašto; remė- jų atstovų galėtų būti ir iš ki- tų kraštų. Visos geresnės litua- nistinės pajėgos ir kiti samonin- giųjų lietuvių turėtų daugiau jausti savo pareigą aktyviau rem- ti GK, nes gimtosios kalbos puo- selėjimas svetur tuo pat metu y- ra ir viena geresnė lietuviybės palaikymo priemonė. Kiek išga- lėdams aš ir toliau prisidėsiu prie šio sutartinio, kolektyvinio darbo.

P.S.

● Stasys Vainiūnas, žinomas kompozitorius, okup. Lietuvoje atšventė savo 60 metų amžiaus sukaktį. Suroštas minėjimas — jo kūrinių koncertas. Dirigavo S. Sondeckis ir J. Aleksa.

St. Vainiūnas, gimęs ir moke- sis Rygoj, 1933 metais tarptau- tiniam pianistų konkurse Vieno je iškilo i pirmą to meto stipriaus- ū pianistų dešimtuka. Pastoviai Lietuvoj apsigyveno tik 1938 m. ėmėsis pedagoginio muzikos dar- bo. Ligi šiol aktyviai reiškiasi kaip pedagogas (konservatorijo- je), pianistas, kompozitorius ir muzikinės veiklos organizato- rius. Sulaukęs 60 metų amžiaus, dar yra pasiryžęs kompanuoti muziką baletui, bet neužtinęs tinkamo libreto. Kol sulauks 70 metų, tikriausiai rasiąs libretą ir baletą parašysias.

● Muziejininkai ir kultūros paminklų apsaugos darbuotojai okupuotoje Lietuvoje, po ilgų pa- stangų gavę okupacines rusų val- džios leidimą, įsiorganizavo ir įsteigė "Krivulės" klubą, kuris ža- da ruošti vakarus, stovyklas, or- ganizuoti išvykas.

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmdieniais atdara nuo 12 iki 5

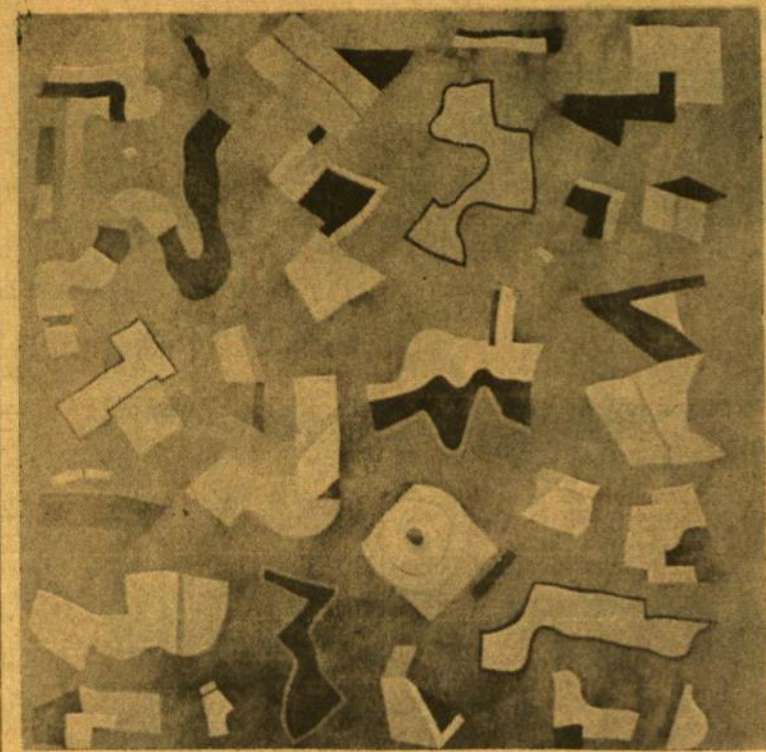
FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Telef. — OA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS
RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Ispūdžiai iš 72-osios meno parodos Chicago's Meno institute

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Šiuo metu Chicago's Meno insti- tutute vykstančioji 72-troji Chica- gos ir apylinkės dailininkų me- no paroda yra įdomi tuo, kad jo- je mūsų dailininkas Kazys Var- nelis laimėjo 1000 dol. premiją už savo abstraktaus "op" meno paveikslą "Ritminės refleksijos". "Op" (optical-akių, regimasis) menas yra dar labai jaunas, prasidėjęs maždaug nuo 1960 metų. Šio meno, tur būt, pagrindinis uždavinys yra apgauti žmogaus akį. Dailininkas, drobieję čia nu- piešdamas daugelio tokių pat for- mų geometrinės figūras ar spal- vuotas linijas, sukelia žiūrovui regimą sensaciją, akių iliuziją. Šios rūšies paveikslai žiūrovui iš pradžių susuka akis, o paskui at- rodo, kad jie pradeda judėti ir keistis. Visi trys Varnelio paveik- lai yra šios optinės rūšies kūrini- ai. Ir kadangi "op" menas y- ra daugiau žaisminis, neturintis gilesnės minties, todėl, tur būt, ir šioje parodoje Varnelio pa- veikslai yra patys "nekalčiausi",

Roland F. Ginzl

Paveikslas, Chicago's ir apylinkės dailininkų parodoje laimėjęs 500 dolerių premiją.

"Squarescape"

tvarkingi, švarūs, žiūrovui duo- dantys estetinį pasigrožėjimą.

Thomas Shannon skulptūra, laimėjusi pirmą premiją 1,500 do- lerių, pavadinta "Mexo-O" yra konstrukcija, primenanti vaz- džiu sparnus, kurie turi judėti, kada apatinėje skulptūros dalyje, stikliniame inde, plaukiojanti žu- vytytė perkerta šviesos spindulius.

Ši konstruktinė skulptūra dau- giau įdomi savo mechaniniu, ne- gu meniniu atžvilgiu. Nes, kaip pavadinimas nieko nereiškia, taip pat ir ši skulptūra nieko ne- sako. Aplamai, šios parodos skulptūriniai darbai geriau tik- tų mokslo ir pramonės muziejui, negu Meno institutui. O kai ku- rie nepriklauso ne katram, o tik- tai absurdui.

Šioje meno parodoje iš visų daugiau kaip 100 darbų, daugu- ma priklauso šių laikų stiliui, at- seit — yra madoje. Bendras pa- rodos vaizdas vis dėlto gana liū- dokas ir savo tematika, ir tech- nika, ir turiniu. Tačiau paroda dauguma savo darbų yra gana konkretus šių dienų smuktelėjus- ios dvasios ir moralės vaizdas kur tikrosios vertybės yra pakei- čiamos laikinosiomis, dažnai dar bevardėmis, be pavadinimų.

Idomu, kaip laikas atrinks ir įvertins visus šiuos meno kūri- nius, nes tikrai laiko perspektyvo- je pasirodo ir išryškėja tikroji me- no vertė. Nežiūrint šito, parodą pamatyti ir susidaryti savo nuo- monę vis dėlto verta.

● Komp. J. Gaižausko opera vaikams "Buratinas", parašyta pagal A. Matučio libretą, buvo pastayta Vilniaus akademiniame operos ir baletu teatre. Režisavo bulgaras V. Popovas, dirigavo R. Geniušas.

Kurkite geresnę ateitį

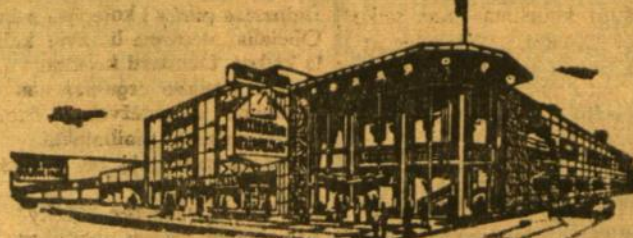
Išjunkite i CHICAGO TAUPYMO BENROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pa- gal dabar taupymo knygelėse mokamus 4 1/2%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

STAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELĖ:

MĖNESINĖS SENTAUPOS		MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ				
		2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51	
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	

SAFETY DEPOSIT BOXES

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

5 1/4%
per yr.

on \$8,000.00
Certificates

4 3/4%
per yr.

on Pass Book
Accounts

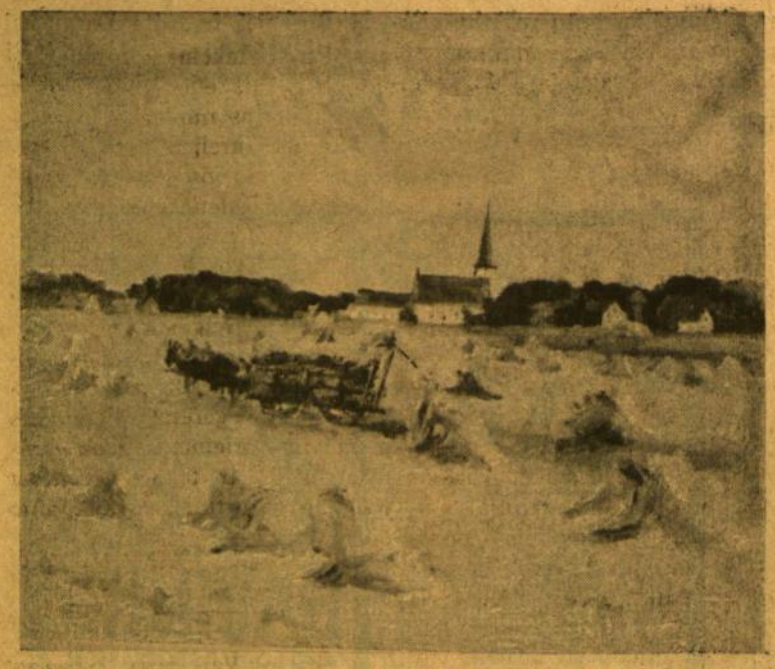
JOHN Pakel, President

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS - Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30
2 FREE PARKING LOTS

M. Šileikis
Rugpjūtė (Kašubos nuosavybė)
Iš dailininko darbų parodos, balandžio 12 d. atidaromos Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, Chicagoje.

Laiškai redaktoriui

Kas saiko nebeišlaiko?

Lietuvių švietimo ir šeimos metais laukina išsamesnių pasisakymų šiais klausimais: kas galėtų turėti būti padaryta, kad visi lietuvių vaikai lankytų liuanistines mokyklas bei klases, kad lietuvių šeimos ir mokyklos taptų lietuviškes tvirtovėmis, kad visa mūsų šalies vieningai paremtų tėvų ir mokytojų pastangas pakelti lietuviškojo švietimo bei tautinio sąmoningumo ugdymo lygį. Lauktina blaiviaus padėties įvertinimo, naudingų sugestijų bei pozityvios kritikos.

Vienas iš pirmųjų kritiškų pastabų lietuviškajam švietimui nepagalėjo "Draugo" kultūrinio skyriaus redaktorius š.m. kovo 1 d. Kertinėje parašė. Deja, jo išvedžiojimai lietuviškam švietimui nieko gero nežada. Straipsnio autorius piktinasi, kad šiais metais visa pusė Lietuvių fondo procentų turėjo nubyrti švietimui. Jei nubyrtų, tai reikšia, kad tie procentai buvo paskirti nelabai svarbiems reikalams; o svarbesniems kultūrinėms reikalingams belikę tik trupiniai.

Kiek yra tiesos tvirtinime, kad mes rūpinamės tik vaikais ir senais, o rašytojus, poetus ir kitus kūrėjus esame pamiršę? Kada gi mūsų lietuviškasis švietimas yra susilaukęs tokio susidomėjimo ir mecenatų skaičiaus, kaip "Draugo" romanų konkursai? (Šiemet įteikta 18-ji tūkstantinė). Kam Rašytojų draugija skiria kasmetines premijas, jei ne rašytojams ir poetams? Kam skiriamos Clevelando lietuvių gydytojų, šviesos-Santaros federacijos ir kitų fondų stambios sumos, jei ne tiems patiems rašytojams, kultūrininkams? Net ir švietimo Taryba iš savo kuklaus biudžeto šiemet paskyrė tūkstantį dolerių už tinkamą kūrinių jaunimui. Paskyrus 4600 dol. stipendijoms liuanistikai studijuoti, pačiam švietimui nedaug ir beliko. Mažiau negu paskirta kultūrinėms reikalingoms. Toks Lietuvių fondo lėšų paskirstymas anaipat nerodo mūsų įsikalbėjimo, kad vien tik liuanistinis švietimas mums ten rūpi. Jei kultūrinėms reikalingoms skiriamos sumos sunaudojamos neplaningai, reikėtų dėl to ir pasisakyti, o ne verkšlenti, kad liuanistinis švietimas nuskrandžiaus rašytojus bei kultūrininkus. Pusė Lietuvių fondo procentų jau įgalina vykdyti ne vieną projektą, kaip Lietuvos istorijos rašymą, bet du ar tris iš karto.

Nors straipsnio autorius pakartotinai bando skaitytą įtikinti, kad jis, gink Dieve, nepasako prieš liuanistines mokyklas, tačiau tendencija lietuviškojo švietimo reikšmę sumenkinti yra ryški. Tiesa, kad čionykštės parapijos mokyklos per dešimtmečius neišugdė žymių rašytojų, kultūrininkų, politikų. O kuriame gi pasaulio krašte pradinės mokyklos juos išugdo? Tačiau nederą pamiršti jų vaidmenį išvijos kultūriniam, visuomeniniam bei religiniam gyvenime. Kažin kiek tos lietuviškos mokyklos būdavo tiečiai rašytojų, kultūrininkų, politikų. O kuriame gi pasaulio krašte pradinės mokyklos juos išugdo? Tačiau nederą pamiršti jų vaidmenį išvijos kultūriniam, visuomeniniam bei religiniam gyvenime. Kažin kiek tos lietuviškos mokyklos būdavo tiečiai rašytojų, kultūrininkų, politikų.

Nors straipsnio autorius pakartotinai bando skaitytą įtikinti, kad jis, gink Dieve, nepasako prieš liuanistines mokyklas, tačiau tendencija lietuviškojo švietimo reikšmę sumenkinti yra ryški. Tiesa, kad čionykštės parapijos mokyklos per dešimtmečius neišugdė žymių rašytojų, kultūrininkų, politikų. O kuriame gi pasaulio krašte pradinės mokyklos juos išugdo? Tačiau nederą pamiršti jų vaidmenį išvijos kultūriniam, visuomeniniam bei religiniam gyvenime. Kažin kiek tos lietuviškos mokyklos būdavo tiečiai rašytojų, kultūrininkų, politikų.

Solisto Antano Pavasario įdainuota plokštelė

J. ZILEVIČIUS

Los Angeles Calif. gyvenęs solistas, lyrinis tenoras, Antanas Pavasaris įdainavo ilgo grojimo plokštelę, fortepijonu palydint pianistei R. Apeikytei. Solisto biografinius metmenis pateikia Jurgis Gliuda, aplanką puošia solisto nuotrauka vienoje pusėje, kitoje — dainuojamųjų kūrinių sąrašas. Albume telpa keturiolika dalykų, jų tarpe 7 lietuvių komp. originalių bei harmonizuotų dainų.

A. Pavasaris vietoje ir apylinkėje yra plačiai žinomas kaip rimtas solistas. Jis dainuodamas pasiekia Chicago, Washingtoną ir kitas kolonijas. Pasižymi muzikalumu, jautriu atlikimu dainuojamo dalyko. Jo lyrinis tenoras turi nuosavą balso spalvą, būdingą tik jam vienam. Tas savotiškumas atsispindi ir šiame albume.

Pirmoje plokštelės pusėje yra 7 įdainavimai. Lietuviškųjų dalykų pasirinkta plačiau mažai kam žinomos Onos Metrikienės trys dalykai: "Nemunėlis", "Ten ma no tėvynė" ir "Dainos, muzika ir gelės". Kūrinėliai neilgi, nesudėtingi, vienodo pobūdžio, paprastos harmonijos "laukuose". Autorė turi melodinį pojūtį, muzikinio lavinimo pagrindą gavo A. Pociaus Beethoveno Konservatorijoje. Su dviem dalykais pristatomas komp. B. Budriūnas: "Sauksmas" ir harmonizuota liaudies daina, dešimtmečiais neišsėmanti iš tenorų repertuaro — "Tykiai, tykiai", J. Starkos "Tušti paliktieji namai" ir S. Čerinės "Lietuvos laukai".

Aplamai žvelgiant į lietuviškųjų dalykų sąrašą, randam jų nedaug. Metrikienės pirmą kartą girdima, o kiti jau daugiau ar mažiau yra žinomi. Be "Tykiai, tykiai" tai tikrai buvo galima apsieiti; nors ji ir labai vertinga liaudies daina, bet vis dėlto per daug visur "nunešiota." Dabartiniam plokštelių antplūdį daug.

Ir reikia tik džiaugtis, kad švietimui tiek pinigų susirenka, bet reikia ir susimąstyti, kai visa kita mūsų jau ima sirgti sunkiomis "nedamaitinimo" ligomis.

Solistas Antanas Pavasaris

giau vertinama tokia, kuri turi daugiau naujų dalykų, o šios lietuviškoji grupė "turtinga" vien senienomis.

Kitoje plokštelės pusėje — "arijų pasaulis", svetimųjų kompozitorių kūryba: P. Čaikovskis, F. Cilea, R. Leoncavallo, G. Donizetti, G. Puccini, G. Bizet ir F. Halevy.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus
NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

APDRAUDŲ AGENTŲRA
Namų, gyvenbės, automobilių, sveikatos, žalos, Patogios lietuvių mokėjimo sąlygos.

J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

10% — 20% — 30% pigiau mokėti už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtinai.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

LUIZ AUTO REPAIR
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
KENNEBUNKPORTE, MAINE,
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išsėmamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžiūra. Mokiniai šviesi kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas. Mokiniai gyvena bendrabutyje. Adyginimas visiems priimanamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TĖVAI BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ, KOL JI YRA. JOS ATEITIS JOSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:
Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

Jei dainininkas nori rodyti savo balsą plokštelėje, savaime suprantama, be arijų jis negalėjo apsieiti. Dainininkui čia parodyti savo balso pajėgumą puikiai pavyko. Prie to daug prisidėjo ir pajėgios akompanuotojos R. Apeikytės muzikinis jautrumas. Kadangi lyriniais tenorais operų arijų gausa nėra didelė, tad ir šiame įdainavime visos jos plačiai žinomos. Pvz. arija iš operos "Žydė" yra jau mūsų keturių solistų įdainuota: K. Petrausko, St. Baro, V. Noreikos ir A. Pavasario.

Plokštelių įdainavimų mėgėjams bus malonu A. Pavasario dabar pasiklausyti. Plokštelėje įdainuoti dalykai užrašyti laike koncerto, atliekant jo programą. Nedovanotinas, bet mūsųose jau beveik įprastas, žodinio teksto autorių nepažymėjimas.

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. balandžio m. 12 d. 5

• "Problemų" vardu okupuojamo "izmo" reikalams. Išėjusias porą kartų metuose, 1200 egz. tiražu. Iki šiol leistas periodinis "Filosofijos, sociologijos, estetikos ir ateizmo" leidinys sustabdytas.

T. Pranciškono ŠVENTO ANTANO GIMNAZIJOS (Kennebunkport, Maine) TRADICINIS PARENGIMAS ŠOKIAI
įvyks bal. 19 d., 7 v. v., Jaunimo centre
5620 S. Claremont Ave.

Sokiama gro L. Bichnevičiaus orkestras. Įdomią programą praves lietuviams gerai žinomas aktorius K. Velska. Dalyvaus ir keleta šios gimnazijos mokinių. Įėjimas 3 dol. Staulukus užsisakyti iš anksto tel. 737-7348 arba 476-6512. Nuosirdžiai kviečiame visus atsilankyti ir tuo paremti vienintelę lietuvišką berniukų gimnaziją. Rengia Šv. Antano Gimnazijos Mokinių Tėvai Chicagoje

APRŪPINKITE JUOS MŪSŲ TRUSTŲ SĄSKAITOMIS.

Mes esame trustų specialistai ir žinome, kaip jums patiktų fondus apdrausti kelis kartus, kad turis juos gauti asmuo vėliau juos tvarkingai gautų. Tuo tarpu pagrindinė jūsų suma uždirbs geras dividendus. Mes galime padėti jums parinkti tokią trustą, kuris geriausiai atitiks jūsų reikavimus.

UF UNION FEDERAL SAVINGS
3430 SOUTH HALSTED STREET, CHICAGO PHONE 523-2800
A. J. AUKERS, President
Valandos: Pirm., Antr. — 9-4, Treč. uždaryta, Ketv. 9-8, Penkt. 9-6, Šešt. 9-12

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR KITAS USSR DALIS, NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED by Vnešposyltorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel. — 581-6590; 581-7729

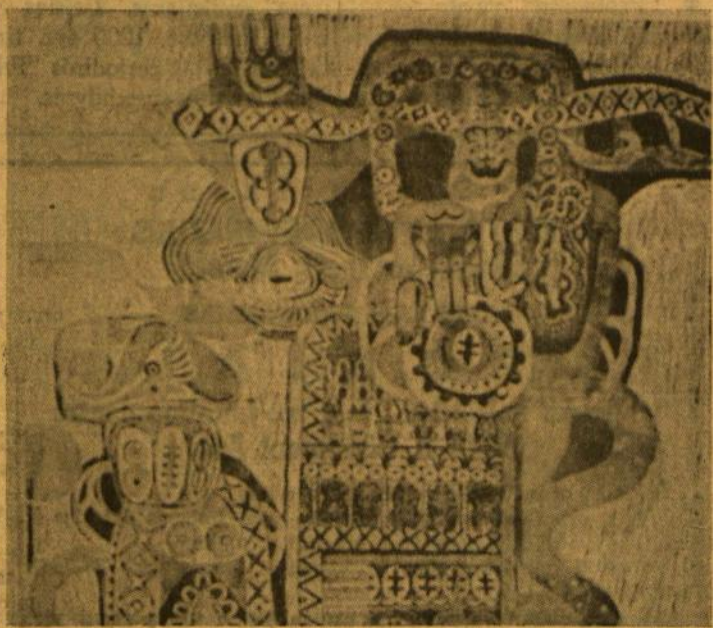
Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	RE 2-7476
FARMINGDALE, N. Y.	FREEMOOD ACRES	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	PO 9-4507
ALLENSTOWN, PA.	126 TILGHMAN STREET	HE 5-1654
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	232-2942
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERMONT AVENUE	DU 5-0550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	HU 6-2815
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILLMORE AVENUE	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAN AVENUE	365-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	249-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	HE 5-6365
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	475-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	PR 1-0896
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAN AVENUE	365-6740
SO. BOSTON, MASS.	396 W. BROADWAY	AN 5-1190
TRENTON 10, NEW JERSEY	1152 DEUTZ AVENUE	EX 2-0306
RAHWAY, N. J.	717 W. GRAND AVE	361-8997

Janina Monkutė - Marks Vyras ir moteris
Paveikslas "New Horizons in Painting 1969" parodoje, Drake galerijoje, Lake Forest, laimėjęs trečiąją premiją.

Kultūrinė kronika

• Prof. Alfredas Senn'as — liks žinomąjį J. Naujalo "Re-

Guggenheimo stipendininkas. Sekantiems metams Guggenheimo stipendiją gavo Wisconsin universitete nuo 1961 m. Rusijos istoriją dėstantis prof. A. Senn'as, lituanisto Alfredo Senn'o sūnus. Čia jis jau "full professor". Jo tėvas balandžio 15 Wisconsin universitete skaitys paskaitą apie lietuvių literatūros reikšmę. Prieš keletą savaičių čia paskaitą apie istorinę Lietuvos reikšmę Viduramžių Europoje skaitė istorijos prof. Bačkus iš Kansas. Šios visos paskaitos universitete buvo suorganizuotos jaunojo Senn'o.

• Jau ir rašytojas Jonas Biliūnas rusas. Prof. B. Cipliauskaitė, dėstanti ispanų kalbą Wisconsin universitete, Madisone, viename laiške redakcijai rašo: "Neseniai, bevartydama ispanų kalboje išleista didžiulė pasaulinės literatūros novelių antologiją (Antologia de Cuentos Contemporaneos, Ed. Labor, 1964), užtikau ten ir Biliūno "Kliudžiau" tarp rusų rašytojų. Pasipiktinus, tuoj parašiau jos autoriui — Mariano Baquero Goyanes — laišką su smulkium detalėmis apie Biliūną. Nežinau, ar tai ką padės, bet tikiuosi, kad nors sekanti kartą panašios klaidos nebepadarys. Faktas įdomus tuo, kad tikriausiai jai atrado kokio nors rusų literatūros antologijoje. Atseit, savinasi mūsų autorius ir net nepažymi, kad jie ne iš "didžiosios Rusijos".

Red. pastaba. Tai akivaizdus pavyzdys, liudijantis, kaip mums svarbu turėti kiek galima daugiau knygų apie lietuvių literatūrą svetimomis kalbomis. Tad ir šiuo metu susidariusią puikią progą Oklahomos universiteto leidykloje išleisti prof. R. Šilbajorio knygą apie laisvojo pasaulio lietuvių rašytojus turėtume būtinai išnaudoti.)

• Kompozitorius J. Naujalo kūrybos vakaras, skirtas jo šimtmečio gimimo sukakčiai, buvo suruoštas kovo 30 d. Vilniaus konservatorijos salėje. J. Naujalo kūriniai išplėdė Klaipėdos kamerinis choras, R. Zdanavičiaus vedamas, ir Filharmonijos kamerinis orkestras (vadovas Saulius Sondeckis). Kaip pereitame numeryje rašėme, pirmasis J. Naujalo minėjimas buvo Kauno katedroje-bazilikoje.

Chicagoje šiemet, birželio trečiomis minint, Vlodo Baltrušaičio vadovaujamas Marquette Parko lietuvių parapijos choras at-

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 281-4111

• "Anykščių šilelio" autorių

prisimenant. Vysk. Antano Baranausko, mūsų įžymaus poeto, brolio Anupro sūnus Jonas ir dukrė Elena Baranauskaitė-Armalienė tebėsa gyvi ir gyvena Lauksodos (Telšių apskr.) apylinkėse. Kraštotyrininkams jie yra suteikę kai kurių, niekur dar neskelbtų žinių iš poeto vaikystės dienų. Turtų poetas — vyskupas nekroves ir mirdamas tepalikės 100 rublių, tačiau už vyskupo smuiką Anupras gavęs visą tūkstantį rublių. Jam atitekęs vyskupo žiedas ir kai kurie kiti poeto daiktai. Pas Anuprą buvę poeto "Klionės Peterburkan" ir kitų dainų bei eilių rankraščiai, autografoutos knygos ir kai kurie namų apyvokos daiktai. Deja, rankraščiai ir kt. žuvę II pasaulinio karo metu.

• Kunigų Izidoriaus Noreikos ir Antano Gargaso vardai, kuriuos rusai nukankino 1863 m. kaip aktyvius sukilimo dalyvius, tebėsa gyvi telšiškių ir kitų žemaičių atmintyje. Kaip žinoma, 1922.VII.17 jų palaikai buvo surasti palaidoti viename lauke, iškasti ir iškilmingai palaidoti, juos įmūrijant Telšių bažnyčios (vėliau katedros) šventoriuje. Po ekshumacijos jų senoje laidojimo vietoje buvo supiltas pilialknis, atžymėtas ažuoliniu kryžiumi. 1966 m. vasarą šis paminklinis kryžius buvo audros ar negerų žmonių išverstas. 1968 m. vasarą kryžiaus vietoje pastatytas paminklinis akmuo su atitinkamu įrašu (arch. St. Mišuko projektas). Šią istorinę vietą gaušiai lanko turistai.

G E L E S
Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kt.
GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GELINČIAI
2443 W. 63rd St., Chicago, Illinois
PR 8-0833 — PR 8-0834

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers
Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pre-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

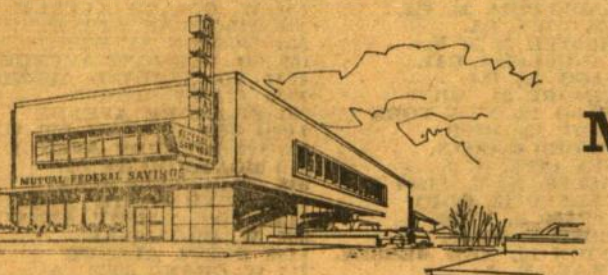
Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS ČESAS

PLANINGAS TAUPYMAS

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI SIANDIEN!

5%

Mokamas už vieno metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5 1/4%

Mokamas už vieno metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608, Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4:
Thursday 9 to 8: Saturday 9 to 1: Wednesday closed.

PETRAS KAZANAUSKAS, President

me jaunų kursantų rašinių, eilėda Burbaitė ir Rūta Pocauskaitė. Iliustracijos — piešiniai Rimmo Ališausko. Administratorė — ševičiūtė, juokų skyrių tvarko Vi-Rūta Rudinskaitė.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

Frank Zogas, President

4 3/4%

PASSBOOK SAVINGS
Paid and Compounded
Semi-Annually

5 1/4%

6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
(Minimum \$10,000)
1-YEAR SAVINGS CERTIFICATES
(Minimum \$5,000)

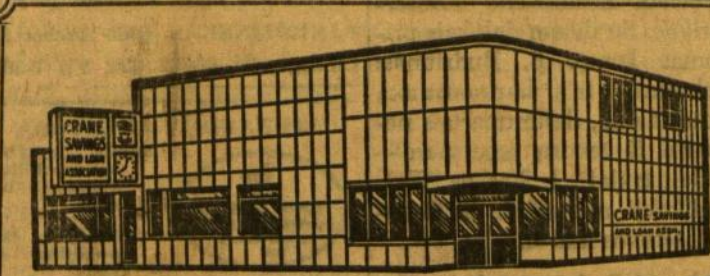
Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEEley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4%

Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

1. AR TUREJOTE NEMALONIŲ PATYRIMŲ, SIUNCIANT dovanų siuntinius savo giminėms?
2. AR JŲSŲ GIMINĖS TUREJO PRIMOKETI MUITO?
3. AR JŲSŲ SIUNTINIAI BUVO SUGRAZINTI J. J. A. V.?
4. AR TRŲKO DAIKTŲ JŲSŲ SIUNTUOSE SIUNTINIuose jūsų giminėms?
5. AR LAUKĖTE SU RŲPESCŲ pakvitavimo už siuntinį dėl užges-to pristatymo.

KAD VISO TO ISVENGTI, pasinaudokite patarnavimu vienos iš seniausių ir patikimiausių firmų

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

39 metų geras rekordas ir patikima reputacija įsigijo daugybę patenkintų klientų J. A. V. bei jų giminų U. S. S. R. Visi skyriniai turi prityrusį personalą — Turi didelį pasirinkimą įvairių prekių. Įgaloti Podarogifts, Inc. priimti užsakymus DOVANŲ PAŽYMEJIMŲ — Certificates MAISTUI ir KITIEMS GAMINIAMS iš Sovietų.

Pasteitravimui ir dėl katalogų kreipkitės į centrinį ofisą arba jo skyrius.

CENTRINIS OFISAS

Globe Parcel Service, Inc.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Phone (215) 925-3455

IR JO SKYRIAI:

Philadelphia, Pa. 19123	1013 No. Marshall St.	WA 5-8878
Baltimore Md. 21224	3206 Eastern Ave.	DI 2-2374
So Boston, Mass. 02127	390 West Broadway	AN 8-8764
Chicago, Ill. 60632	4102 Archer Ave.	FR 6-6399
Chicago, Ill. 60622	2242 W. Chicago Ave.	BE 5-7788
Cleveland, Ohio 44119	787 E. 185th Street	486-1836
Detroit, Mich. 48210	6460 Michigan Ave.	TA 5-7560
Elizabeth, N. J. 07206	956 Elizabeth Ave.	201-354-7608
Hamtramck, Mich. 48212	11415 Jos Campau Ave.	365-6350
Kansas City, Kansas 66102	18 S. Bethany	AT 1-1757
Los Angeles, Calif. 90026	2841 Sunset Blvd.	213-382-1568
Miami, Fla. 33138	6405 Biscayne Blvd.	FR 9-8712
Minneapolis, Minn. 55414	217 E. Hennepin Ave.	FE 2-4908
New Britain, Conn. 06052	97 Shuttle Meadow Ave.	224-0829
New York, N. Y. 10003	101 First Ave.	OR 4-3930
Omaha, Neb. 68107	5524 So. 32nd Street	731-8577
Parma, Ohio 44134	5432 State Road	749-3033
Pittsburgh, Pa. 15222	346 Third Ave.	GR 1-3712
Rochester, N. Y. 14621	683 Hudson Ave.	BA 5-5923
San Francisco, Calif. 94122	1236 — 9th Ave.	LO 4-7981
Seattle, Wash. 98103	1512 No. 39th Street	ME 3-1853
South River, N. J. 08882	168 Whitehead Ave.	201-257-2113
Springfield, Mass. 01103	1840 Main Street	736-9636 RE 4-8354
Trenton, N. J. 08611	730 Liberty Street	LY 9-9163
Vineland, N. J. 08380	Parish Hall, West Landis Ave.	609-691-8423
Worcester, Mass. 01604	82 Harrison Street	617-798-3347

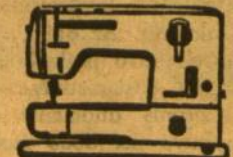
NEW YORK OFISAS

220 Park Avenue South, New York, N. Y. 10003

Tel. 212-982-8410

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

- BERNINA
- NECCHI
- ELNA
- VIKING
- PFAFF
- SINGER

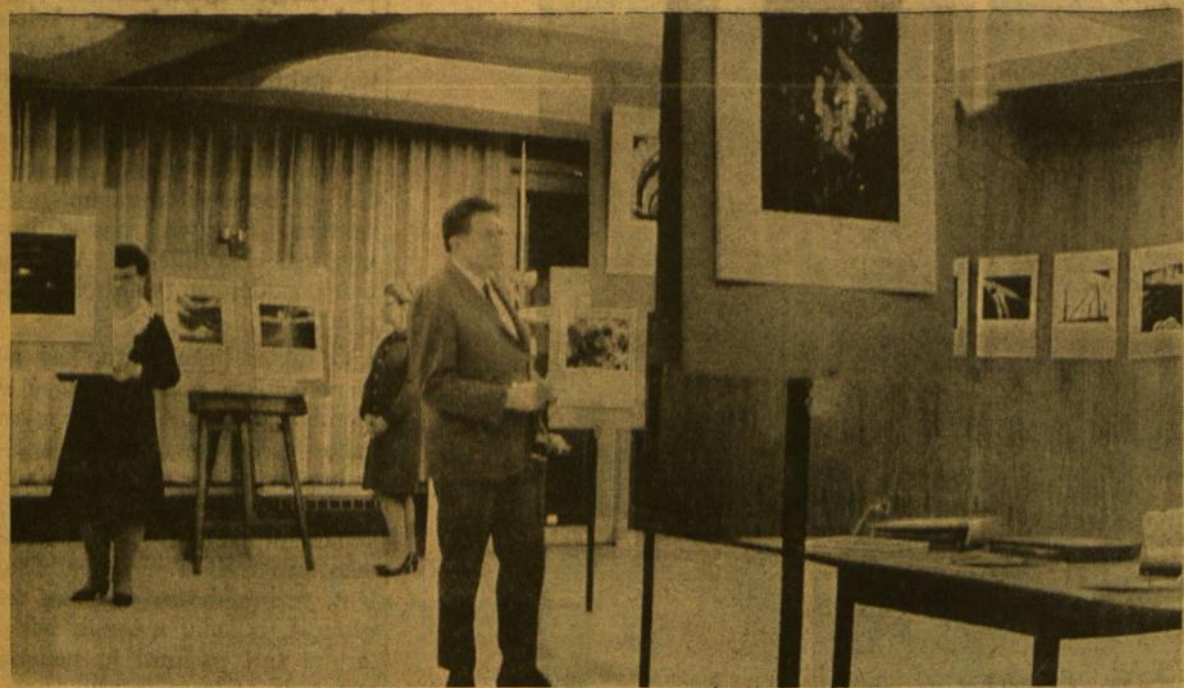

- ELECTROLUX
- HOOVER
- EUREKA
- KIRBY
- ROYAL
- IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Algimanto Kezio, SJ, nuotraukų paroda New Yorke.

Nuotr. V. Maželio

Freudas Chicagoos lietuvių mokslo židiny

JUOZAS DAUGAILIS

Lietuvių Katalikų mokslo akademijos Chicagoos židiny yra vienas iš gyvųjų. Jo susirinkimas įvyko sekmadienį, kovo 30 d. Jaunimo centre. Atidarė pirm. kun. dr. A. Baltinis, pakviesdamas P. Maldeikį su paskaita apie Freudą.

Prelegentas visų pirma panagrinėjo psichologijos sąvoką. Anksčiau buvo psichologija suprantama, kaip mokslas, apimantis psichinius reiškinius. Vėliau psichologijos objektu imta laikyti samoninguosius veiksmus. Watsonas įvedė "beheivoristinę" sampratą, pagal kurią psichologijos objektas — veikimas į žmogų ir jo atoveiką. Ši pažiūra ilgai neišsilaikė, bet paliko gilius pėdsakus.

Freudas žmogaus psichinių pagrindų paėmė žmogaus instinktus, kurių stipriausias — seksas. Dabar Freudą įtaka mažėja, bet ji nėra tiek sumažėjusi, kad reikėtų jos nepaisyti. Freudas yra XIX šimt. vyravusio pozityvizmo auklėtinis.

Freudas savo psichiatriniam darbe daugiau susidūrė su nesveikais individualais ir iš jų gautą patyrimą išplėtė, taikydamas jį visiems žmonėms, visų rūšių neurozės priežastį suveddamas į nuslopintą seksualinį instinktą. Pagal Freudą, net ir kūdikystėje jaunosios seksualinis instinktas užima žymią vietą. Freudui net ir meilė tėvams atrodo esanti nuslopinta seksualinio instinkto. Freudas visus organizmo malonumus (net pvz. alkio patenkinimą) suveda į seksualinį pergyvenimą. Jis net žmogaus visus veiklumo pasireiškimus laikė pagrindu turinčiais seksualinį instinktą ir net kūrybos apraiškų pagrindę Freudas randa seksą. Ir meilė Freudui tik sekso apraiška. Kur sekso neranda, ten Freudas laiko neurozę, taip jis žvelgia ir į religiją. Susidūręs su neuroze. Freudas ieškojo nuslopinto sekso. Neurozei susekti Freudas sudarė ypatingą metodą — psichoanalizę, kuri išpopuliarino jo pažiūras. Jo sekėjais buvo gydytojai, psichiatrai, psichologai, bet šie pastarieji mažiau šiai įtakai pasidavė, ypač Amerikoje, kur daug įtakos turėjo "beheivorizmas".

Seksualinės laisvės Freudas neskelbė, bet daugelis jo dėsnius laikė seksualinio liberalizmo pagrindu. Freudas — genialus, bet jo moksle yra daug tiesos, bet daug ir klaidų.

Ivairios šių laikų psichologinės srovės vystėsi be Freudą įtakos, net pati psichoanalizė nusisuko prieš Freudą. Nepriimtinas Freudą vienašališkumas — viską aiškinti seksu.

Nuo Freudą ėmė trauktis jo bendradarbiai, pvz. gyd. Braueris, gyd. Adleris, psichologas Jungas (kurį Freudas buvo numatęs savo sąjūdžio vadovu), Steckeis, Ferenzis, Aleksanderis, Frommas ir kiti, kurie atmetė Freudą seksualumą kaip perdė-

jimą. Nepalaiko Freudą ir modernioji psichologija. Religija dabar nebelaikoma neuroze ir nelaikoma nesuderinama su mokslu.

Net ir ištikimi Freudą sekėjai, kurių tarpe yra ir jo dukterė Ona Freud, nėra vieningi, ir jų įtaka mažėja. Net ir karščiausi Freudą sekėjai dabar nebepripažįsta visų Freudą tezių.

Freudas vis dėlto yra daug prisidėjęs prie meilės suseksualinimo. Vėlesnieji Freudą sekėjai — neofreudininkai — psichologinį svorį perkėlė nuo organizmo prie dvasinių apraiškų.

Freudo psichoanalizė yra priimta kaip viena iš psichiatrinės terapijos rūšių. Bet tai daug laiko ir daug išlaidų reikalaujantis dalykas. Vokiečių tyrinėtojas Lange paėmė 221 psichoanalizės seansą ir jokios naudos nepatyrė. Kitas amerikietis tyrinėtojas paėmė per 160 psichoanalitinių seansų ir jautėsi tik laiką sugaišęs. Piktiausia Freudą kritika prelegentui teko sutikti pas psichoanalitiką Frommą.

Vis dėlto dabartinė klinikinė psichologija daug reikšmės skiria psichoanalizei.

Vis dėlto Freudas, kaip psichologas, turi nepaneigiamų nuopelnų, ypač išryškindamas sąmonės reikšmę. Taip pat sapnų analizėje Freudas yra įnešęs naujumą.

Freudas įvedė dinaminį atžvilgį į psichologinius nagrinėjimus, gi paskutiniu metu JAV-se dinaminės psichologijos suvokimas stiprėja.

Represijos momento, kovojant prieš seksualinį instinktą, išryškėjimas taipgi Freudą nuopelnas.

Tačiau šiaip nei Freudą terminai, nei jo duotas analizavimas dabar nėra prigiję. Fiziologinei psichologijai, mąstymo teorijai, percepcijai, palyginamajai, profesinei bei jausmų psichologijai Freudą įtaka menka, tačiau nenormaliosios, klinikinės ir asmenybės psichologijos moksle Freudą įtaka žymi.

Reikšminga, kad paskutiniu metu Amerikoje išleistoje "Encyclopedia of Psychology", kuria sukūrė keliasdešimt pirmųjų JAV psichologų, nėra nei Freudą, nei psichoanalizės.

Šiaip Freudą buvo materialistinių pažiūrų, palaikė ryšius su socialistais, bet į partiją neįstojo. Religiją laikė neurozės apraiška, bet prieš religiją nekovėjo. Būdinga, kad Freudą nepriėmė jokios kritikos ir tai buvo viena iš priežasčių, kad eilė jo stiprių šalininkų nuo Freudą pasitraukė.

P. Maldeikio paskaita buvo rūpestingai paruošta. Klausytojai gerėjosi jo gilia erudicija, plačiu apsiskaitymu ir logišku dėstymu. Po paskaitos kėlė klausimus ar teikė papildymų prof. B. Vitkus, kun. V. Bagdanavičius, kun. J. Prunskis, dr. Z. Smilga.

Be suminėtuju, susirinkime dalyvavo M. ir A. Varnai, p. Mal-

deikienė, kun. dr. V. Rimšelis, MIC, A. Rugytė, A. Zygas, Č.

Nauji leidiniai

• **ATEITIS**, 1969 m. sausio mėn. Nr. I. Pastaruoju metu "Ateitis" leidimas buvo kiek sutrūkęs, keičiantis redakcijoms. Naujasis numeris yra niujorkietiškos redakcijos paskutinis, o jau sekantis bus čikagiškių. Kaip žino-

me, pora metų "Ateitis" buvo redaguojama ir leidžiama New Yorke, kur žurnalo vyr. redaktorium buvo Antanas Sabalis. Dabar šis gyvastingas mūsų jaunimo žurnalas vėl grįžta Chicago, kur jį redaguos Jonas Šoliūnas, talkinamas redakcinio jaunų žmonių kolektyvo.

Paskutinis niujorkiečių numeris daug dėmesio skiria ateitininkų moksleivių aktualiajai veiklai: MAS nepaprastam suvažiavimui, MAS žiemės kursams Dainavoje, būrelių diskusijoms apie kultūrą, pasikalbėjimui su nauju MAS Centro valdybos pirm. Algiu Puteriu. Džiugina ir savos kūrybos puslapiai — Petro Lapo ir Algio Cepo proza, T. Leparsko, Indrės Damužytės, Aidos Smalinksaitės ir Rimo Juozaičio poezija.

Ryšium su naujais akademijos leidiniais, nutarta Amerikoje ieškoti mecenatų, kad taip gražiai pradėtus darbus būtų tęsiamas toliau.

NEW GOLD EAGLE

5%

SAVINGS PASSBOOK ACCOUNT

Effective April 1, 1969, Standard Federal Savings will issue a new 90-day Gold Eagle Savings Passbook Account. This new type account will earn 5% per annum compounded quarterly. It may be opened with a minimum amount of \$50.00. You may add any amount at any time to the new Gold Eagle account. A 90 day written notice is required for each withdrawal except:

1. Funds which have remained in the account at least 90 days can be withdrawn without notice on any dividend date or within ten days thereafter. Withdrawals for emergency purposes may be made without prior notice. A written statement stating nature of emergency will be required.

SAVINGS IN BY THE 10th EARN FROM THE 1st

5 1/4%

per annum

6-MONTH CERTIFICATES
Minimum amount
\$10,000.00 or larger in
multiples of \$1,000.00.
Earnings Paid Quarterly

4 3/4%

per annum

PASSBOOK ACCOUNTS
Current rate—paid four
times a year. Savings in
by the 10th earn from the
first. Earnings Paid
Quarterly

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

4192 Archer at Sacramento • Chicago 60632 • VI 7-1140

HOURS:

Mon., Thurs. 9 a.m.-8 p.m.

Tues., Fri. 9 a.m.-4 p.m.

Sat. 9 a.m.-12 noon

Wed.—no business transacted

ASSETS OVER \$138,000,000.00

RESERVES OVER \$11,500,000.00

(more than twice legal requirements)

One of Chicago's largest savings and home financing institutions

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. balandžio m. 12 d.

5

KIEK PASAULYJE SKAUTŲ?

Pagal "Pasaulinio skautų biuro" paskelbtus duomenis šiuo metu visame pasaulyje skautų sąjūdžiui priklauso 11 mil. jaunimo. 1907 metais anglų generolo Roberto Baden-Powell įkurtas sąjūdis yra jaunimo auklėjimo organizacija moderniais ug-

dymo metodais siekianti įdiegti jaunimo širdyse Dievo, tėvynės ir artimo meilės dvasią. Amerikoje dabar jam priklauso apie 6 mil. Dėl savo krikščioniškai religinės ideologijos skautų sąjūdis yra uždraustas visuose komunistiniuose kraštuose ir negali veikti Lietuvoje, kur anksčiau taip gražiai buvo pradedę veikti.

RICHMOND AUTO SERVICE

Kampus Richmond ir 63rd Street

Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikimas. Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353. Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3914 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinų.

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Geraldas F. Daimidas — Dovydas P. Gaidas

TRYNS MODERNISKOS KOPLYČIOS:

4330-34 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YARds 7-1741-2

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS:

2533 West 71st Street

Tel. 476-2345

1410 So. 50th Ave., Cicero

Tel. TO 3-2108--09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

LACKAWICZ IR SŪNUS

424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE

Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YARds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL.

Tel. OLYmpic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME

Sigmund J. Sutkus

7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL.

Tel. 636-2320

Moterų Gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60629
Tel. 925-5988

Keletas žodžių europietėms užtarti

B. CIPLIAUSKAITĖ

Visuomet su malonumu ir idomumu skaitau keliauninkų išpučius. Taip ryškiai tada matyti, kad žmogus vis dėlto yra nuostabiai sukurtas padaras. Rodos, vaikštom po tas pačias vietas, žvelgiam į jas dviem akim, o neretai matom visai ką kitą. Ir taip kelionės užrašai kartais gali virsti gile psichologine studija, padėti atpažinti to ar kito autoriaus stilių, ar paprastų paprasčiausiai priversti atidžiau pažvelgti į patį save.

Puikus pavyzdys tokių skirtingų tos pačios žemės aprašymų: taip vadinamosios 1898 m. generacijos atstovai Ispanijoje. Visi jie, nei vienas nebūdamas iš ten kilusių, už viską aukščiau kėlė Kastiliją, organizavo bendras išvykas jos kaimams pažinti, ekskursavo po jos kalnus ir plokšči kalnius ir po to jau visai savitais jai pristatė skaitytojui. Ta pati sušikrūdiusi, nederlingos žemės pėda Unamuno kalba apie jos dvasinį atsparumą, jos vidinę jėgą; Antonio Machado joje mato ją niokojusius priešus, bei dabarties vargą, kuriam betgi tikras ispanas nepasiduoda; Azorin įžiūri nuolat besikartojantį debesų žaisimą, pridurdantį jai šešėlių ir primenantį apie laiko tekėjimą bei nesikeičiančias vertybes; Baroja junta iš jos dvelkiantį pesimizmą.

Vyrų džentelmeniškumas ir moterų "apsileidimas"?

Nebandant kopti į tokias literatūrinės aukštumas, aną dieną smarkiai patraukė mano akį žiupnis išpučius iš Europos, kur kalbama apie vyrų džentelmeniškumą ir moterų — o varge, nejaugi tai tiesa? — apsileidimą. Perskaiciau, pakraipiau galva, pagalvojau, kad mano nuomone lyg ir ne visai tokia, ir padėjau straipsnį į šalį. Bet širdis taip ir nerimsta, knieti ir vėl ji paskaityti, bandyti suprasti. Ne, negaliu su juo sutikti. Tad ir neprašoma siūlau šį nerąšų protesto balsą, nes man europietės — ir ypač pietietės — vis dėlto dar labai, ir net labai atrodo moteriškos.

Vyrų džentelmeniškumo nebandysiu ginčyti. Iš tiesų, ypač Italijoje, moteris kiekvieną akimirksnį jaučia, kad ji "kitoks" su tvėrimas, kad mažu šypsniu, o dažnai ir be jo, daug gali pasiekti. Na, ir kaip nemylėti tos Italijos? Kaip nesijausi sutverta tam, kad kitų akys tave sektų, kad vakare tau serenados skambėtų ar būtų kuriamos poemos? (Tik kar-

tais, mažytėse užėigose, atsisėdus su savo palydovu prie stalo, pasitebi, kas tame krašte dar tikras "viešpats": ir meniu paduodamas, ir patarnaujama pirmiausia tavo galantiškam riteriui...)

Europietės "išėjimas"

Tačiau kai skaitau, kalbant apie moteris, kad "kas Amerikoje būtų laikoma paprastu moterišku apsileidimu — Europoje kasdieninis vaizdas", jau labiau širdį suskauda. Juk daugelis tų apsileidimų kaip tik turistės. Sutinku, kad amerikietės išsiskiria savo blizgančiais, gražiai suukuotais plaukais. Bet kad jos geriau rengiasi, kad jos dėvi kojines, kai europietės basom kojom eina? Ne, ne, šimtą kartų ne. Italijoje ar Ispanijoje saulė gali kepti iki nualpimo, bet nei viena "save gerbianti" moteris į viešą vietą neišeis be kojinių ir aukštom kulniniu batų. O elegancija? Paprasčiausią kartūninį sijonuką prancūzė ar italė taip moka užsidėti, jog atrodo, kad ji išėjusi iš geriausių madų salono. Gi jei Paryžiuje per nesupratimą vasaros metu užsukti į operą, tai tada jau tikrai sunkiai susivaldai, kai tave apsupa margais, klėtkuotais, ant kelnų išleistais marškiniais apsirėdę amerikėnai su sa-

...Ir klausytojos klausosi. ALIAS mot. pagelb. vieneto narė Nijolė Venigienė ir Vida Barienė įdėmiai klausosi populiariai perduodamos idomos paskaitos.

Nuotr. V. Lapienės

vo į "sun dress" įlindusiom "Dammom". Europietė gi ne tik į teatrą ar koncertą eidama "apsirengia", bet net kinas ar duonos parsinešimas iš kepyklos jai yra "išėjimas". Ten turgų tikrai nepamatysi moters su trisdešimt suktuku galvoje ir atbrizgusiom kelnėm. Palyginus tai, ką matai universiteto suoluose čia ir ten, išspūdis, bent mano, tas pats. Iš

ba, sakau: "Čia tai jau tikrai ispanė". Gal iš tiesų aš ne ten gyvenau, kur man skirta?

Nes man nei amerikietiškos kavos, to daug pavirinto vandenlio, netrūksta. O miegoti ji labiau trukdo, negu geras "espreso". Tad gal ir širdžiai, ir nervams jis ne taip kenksmingas? O gal tik mano nervai atsileidžia, atsėdurus Europoje? Ir vienintelis kraštas, kur jos neragauja, nes nenori nuliūsti, tai Anglija. Kaip ten drįsi ją ragauti, kai žinai, kad arbata niekad nenusivili, kad paprasčiausioj skylėj ją su ypatingu aromatu pagamins? Gi jau jei apie skystą purvą kalbam, važiuokim į Turkiją. Ten tai ir aš, pamačius kavą (užuost jos negali, nes neišku, iš kokių miltų tą buiza gamina), iš tolo žegnojuosi, ir tik samavoro darsausi.

Pasigedimas šypsenos

Nepasigendu aš nei muilo didelių kiekių. Pasitenkinu vienu gabaliuku. Geruose viešbučiuose ir restoranuose jo retai trūksta. O gal jau įpratau muilinę su sa vim vežiotis, vietoj kosmetikos kilogramų ir plaukų purkštuvų,

tiesu, europietiška auditorija man suteikia daugiau estetinio pasitenkinimo.

Amerikietiška kava — daug virintas vandenėlis

Neužmirškim, kad daugelis Europos miestų vasaros metu praranda savo veidą, nes jų tikrieji gyventojai išvažiuoja į vasarvietes, savo vietą užleidami žingeidiems turistams. Tad ir visos tos basom kojom moterys ne savo krašte vaikšto, ne normalų gyvenimą veda. Keista, bet aš, pamačius labiausiai apsileidusius, tuoj klausau, ar neišgirsu angliskai šnekant. Ir jei išsipūčius ponitė užlipa ant kojos ir neatsiprašius nusiluria tolyn, it tankas, net nesiklausius, kaip ji kal-

Ir dar dėl europiečių

Prof. dr. Birutė Cipliauskaitė, dėstanti Wiscosino universitete Madisone, yra viena tų jaunų intelektualų, kuria mes, lietuviai, tikrai galime didžiuotis. Tai gili mokslininkė, savo profesijos puiki žinovė, rimta knygų autorė, didi keliauninkė, beveik kasmet gaunanti "grant" iš universiteto gilinčių studijas per vasarą Europoje. Net Harvardo universitetas buvo atkreipęs dėmesį į ją ir kvietėsi pas save. Tačiau Wiscosino universitetas sugėbėjo ją sulaukyti, pažadėdamas geresnes sąlygas šiai mūsų gabiliai lietuvaitei, pasižyminčiai dideliu patriotizmu ir net besirašanti bei amerikiečių gyvenime žinomai savo lietuviška pavardės galūne "aitė".

Neseniai iš šios mūsų malonios bendradarbės teko gauti laišką: "Su pasigėrėjimu skaičiau Jūsų kelionės išpučius po Europą, ir džiaugiausi, kad tokią puikią vasarą turėjote, tiek daug pamatėte ir išgyvenote. Paskutinytis betgi taip emė ir užkliuvo, ir nebeįkenčiau, neparąšius savo reakcijos. Tikiuos, kad tuo Jūsų nemalonės neužsitrauksiu. Be to, galiu ir nedėti — man jau ramu pasidaryti, savo mintis išskosčius".

Dedame čia ištisai josios prisistatą straipsnį, norėtume tik šį tą paaikškinti.

Visiškai neidami į jokių ginčus su mieląja profesore, pagerbdami josios nuomonę bei pripažindami, kad jai teko daug geriau pažinti Europos gyvenimą, ten ilgiau besilankant, ypač Ispanijoje ir Italijoje, vis dėlto ne su viskuo lengvai sutinkame, nors

kurie man tvarkingesnę išvaizdą priduo. Bet čia man labai trūksta tu specifinių kvapų kvapelių, kurie, vos tik koją į "trattoria" įkėlus, padeda gerą virėją atpažinti, vietinio, namuose daryto vyno, tikro sūrio, padavėjo, su kuriuo gali apie viską pasikalbėti, šypsni, kuris iš širdies, ne iš reikalo, nušviečia kalbančiojo veidą. Ir taip liūdna pasidaro, kai užsimirštu ir, įėjus į krautubą ir su šypsena pasakius "labą rytą; ką šianakt sapnavot?", išvystu pilnas nuostabos akis, bet neišgirstu jokio atsakymo...

Trūksta man mano krašto, mano žmonių visur, bet Europoj aš vis dėlto arčiau jų jaučiuosi. Dėl to ir norisi ir ja, ir jos elgetas užstoti. Jei jau ne kam kitam, tai kad jai už tai padėkojus, jog ji moka savo žmonėms, tiek atėjūnams parodyti nuosirdų šypsnį, padovanoti mažą valandėlę laimės, suteikti daug džiaugsmo net ir savo nepritekliais.

Spirit of '76 era modesty bonnet.

Civil War times.

Gay Nineties

World War I.

Flapper era of 1920s.

World War II.

Nowadays.

Skrybėlačių paradai 1776 metų dviasia — kuklioji kepuraitė; Civilinio karo laikai; Linksmieji devyniasdešimtieji; I pasaulinio karo; 1920 m. nudribusių brylių era; II pasaulinio karo; šių dienų.

ir buvome tik perskrendančia turiste.

Nepamainomoji Europa

Sutinku pilnai su mieliosios bendradarbės sentimentais: mums Europa paliks (kartu su savo gyventojais) visados labai miela. Kitokia ji nė negali būti. Juk tai lyg mūsų brangiausia močiutė, kurios globoje yra ir mūsų nei iš atminties, nei širdies neišdildoma vienintelė motina — Lietuva. Amerika mus tik pagal pasirinkimą įsūnijo bei įdukrino, likus atplėšties nuo savo mieliausios gimdytojos. Tačiau turistai turi keliauti atvirom akim ir staciom ausim. Ir visa perduoti, o ypač tai yra laikraštinių prievolių, pagal savo geriausių sugėbėjimus tiksliai bei objektyviai, nors jam norėtųsi ir kitaip pasukti.

Vien vadovaudamasi moterišku kuklumu, neišbaigiau pilnai sakinio: "kas Amerikoje būtų laikoma paprastu moterišku apsileidimu — Europoje kasdieninis vaizdas". Dabar "išprovokuotai" tenka ji užbaigti. Tiek Ispanijoje, tiek Italijoje, kai vietinės juodbruvietės moterys pakelia be rankovių ranką, tai pažastyse gali juodas kasas pinti. Kai tarp kitko šitai

pastebėjau vienai daug keliausia mūsų rašytojai, josios pastaba buvo. "Visur Europoje taip yra". Jau nekalbant apie tai, kad toks vaizdas yra labai neestetiškas, šiame krašte jis yra laikomas tvarkos stoka — moters apsileidimu. O, rodos, ir mes lietuvaite, anais senais "nemoderniškais" laikais Lietuvoje šia prasme susitvarkydavome. Ypač vasarą, maudymosi sezonui užėjus. Čia gi, Amerikoje, netgi aname straipsny pažymint "krašte, kuriame pamatysi moterį gatvėje su gelžgaliu plaukuose bei mėlynom (jeans) kelnėm", laikoma apsileidimu vaikščioti apžėlusiom aiktelėm. Gal net juokinga atskleisti, ar net apžėlusiom kelnėm, kaip alų. Puoduką aukšty, žemyn kilnodamas, kavą pripildamas padavėjas, tik daugiau putų sukelia. Florencijoje vidurdienį vienas girtas padavėjas, i flirtą linkdamas, net, šokolado milteilais putas apibarstydamas, kavą paskanino.

Ko verta italo šypsena?

Ne vien muilo turistai pasiges Europoje. Jo tai pirmom eilen partina su saviimi pasiimti ir net rankinuke nešiotis, nes ir daugelis gerųjų restoranų Italijoje muilo stokoja, kaip buvo paaiškinta, dėl tų pačių "gerųjų" klientų. Paprasčiausiai — vagia. O jau tos viliojančios romantiškos, kvėpiančios "trattoria" nė viena muilo neturi.

Kaip gera, kad mieloji B.C. nenusivylė dar... itališka šypsena. Kai rašančiai šias eilutes teko spontaniškai, išsireikšti optimistiškas mintis dėl italų draugiškumo, vežiojantieji lietuviai draugai gerokai atšaldė ir visai kitaip nutiekė. Anot jų, italai laiko dorybę ką nors nukniauti. Todėl ne vien tik Neapoly tiek daug vagysčių. Netgi, kai draugiškas italas rankom ir kojom stengiasi tau parodyti kelią, apsisukęs pamatysi kitą besikolijantį, kad net žemė su dangum maišosi. Šešetą ar daugiau metų Italijoje išgyvenę, bando išsklaidyti iš dalies ružavesnį turistų susižavėjimą. Apie italų suktumą, net valstybinėse įstaigose, gal bus progos atskiru straipsniu paminėti.

Irena Kulikauskaitė, įsigijusi mokslo diplomą iš sociologijos.

Jaunoji diplomantė labai tin-ka savo pasirinktai profesijai, nes turi socialaus charakterio bruožų: visiems paslaugi, labai jautrios širdies. Pailsėjus po sunkaus darbo, pradės dirbti savo profesijoj. Ji yra jauniausia L. D. K. Birutės dr-jos Chicagos skyr. narė. Chicagos bi-kas nepajėgs nuslopinti to nuoširdaus susižavėjimo bei džiugaus pergyvenimo saulėtame krašte.

M. B.

St. Semėnienė

Amer. Liet. inžinierių ir architektų są-gos (ALIAS) Chicagos skyr. moterų pagelbimo vieneto 1968 m. valdyba. Iš k.: vicepirm. O. Šiaudikienė, išd. A. Urbutienė, vicepirm. B. Sekmakienė, pirm. J. Stulpinienė, sekr. H. Žitkienė ir narė V. Jurkūnienė.

Nuotr. V. Lapienės